religionem ad finem talem vel talem/non
eſt credendū. nec ipe licite illam religionē
ſic egredi potuit ſicut de facto egreſſus eſt.
et vltra ꝙ nec etiam vxorē ⁊ bona ſucceſſio
nis ſuperius tacte. poteſt licite repetere ſeu
retinere nomine ꝓprio. ſcriptum manu ꝓ/
pria. ¶ Ego matheus Roedor ſacre theo
logie profeſſor indignus/ ſuppoſita veri/
tate caſus ꝑmiſſi ⁊ circūſtantiarū eiuſdem
in forma qua ponūtur. ſentio cōformiter
ad deliberationē domini Cancellarij ſu/
pra poſitam. In cuius rei teſtimoniū hāc
deliberationem meam propria manu ſcri
pſi ⁊ nomine meo ſignaui. ¶ In quoꝝ
teſtimoniū nos Johs/ rector vniuerſita/
tis prefate/ preſentes litteras ſigilli Recto
rie dicte vniuerſitatis appenſione/ duxi/
mus muniēdas. Anno ⁊ die quibꝰ ſupra.
¶ Finit.

a
Incipit tractatus
eiuſdem magiſtri Johānis de Gerſon. de
ꝑantia in cibis/ potu/ ⁊ veſtibꝫ ꝓlatoꝝ.

IAm in vna priori lectione ab
ſolui / ſicut potui. dubitatio/
nem non mediocrē/ ſuꝑ abſti
nentia ꝑpetua a carnibꝫ. an
licita ſit apud ſolitarios reli/
gioſos/ imitatores Johs baptiſte in here
mo. Vellē nūc ſub ꝯpendio maiori/ ſimi/
liter elucidare qualis ꝑantia in cibis ⁊ po
tibus/ in veſtitu ⁊ ceteris. aut neceſſaria ſit
aut cōgrua ꝓdicatoribꝫ aut ꝓlatis. quoꝝ
eſt officiū/ inſtar Johis/ ꝓire ante faciem
dn̄i ⁊ parare vias eiꝰ ad dādā ſciaꝫ ſalutis
plebi eius. ¶ Ad hāc dubitatōnē ſub vni
ca ꝯcluſione rn̄deo. Expediētius eſt ⁊ effi
catius ꝓdicatorē et ꝓlatū/ declinare ad au/
ſteritatē vite et ꝑcitatē in veſtibꝫ ī cibis et
potibꝫ et paucitate ſeruitoꝝ et ſimilibꝫ. ꝙ̄
hoibus ſecularibus talibꝰ ꝯformari. ¶ Et
in primis ſi attendimꝰ vitā xp̄i que nr̄a eſt
inſtructio/ ſi ꝑterea apl̄oꝝ ⁊ alioꝝ ſancto/
rū exempla recogitamꝰ/ ꝑſpicuū eſſe debe/
bit apud xp̄ianū id qḋ dicimꝰ. Fateor in/
quit diſcretiſſimꝰ augꝰ fateor de ꝑcioſa ve/
ſte. erubeſco. nō eni decet hāc ꝓfeſſionē nō
hāc monitionē. nō decet hec mēbra. nō de
cet hos canos. ¶ Et arguo ſic inquiſitiue
Pompā in veſtibꝫ/ in ferculis/ in ſeruitori
bus/ aut querūt eccleſiaſtici ad placenduꝫ
deo. vel vt ꝓficiant ꝓximo. vel ad eccleſie
honeſtatē ⁊ auctoritatē. Quidā eni ad ali
quā harū rationū confugiūt:

NOn primū vt placeāt deo. qm̄ ve/
rū eſt illud hiero. nō tenera veſtis/
ſed mūdicia mētis/ ornatum facit
clericoꝝ. Conſtat inſuꝑ plus placere deo
oꝑa pietatis in quibꝫ ꝓūt expēdi ea q̄ talis
pōpa reqͥrit. Si qͥs igiť plꝰ deo placere
oꝑa deo magis placentia facito. alioquin
apud te mentiť iniquitas ſibi. ꝙ iam non
ſoli deo magis ꝑ talia placere ꝯtendis. ſed
vel tibi vel mundo.

SI querūt eccleſiaſtici ꝑ talia ꝓfice
re ꝓximis ⁊ ſubditis/ videāt obſe/
cro ne turpiter fallantur. ⁊ tota (vt
aiūt) via errēt. Plus eni ſcādaliſat pompa
clericoꝝ ipos laicos. tā principes ꝙ̄ alios
ꝙ̄ edificet. Plus ad indignationē ⁊ mur/
mur ⁊ inuidiā eos cōcitat ꝙ̄ ad amorem ⁊
plus augent in eis auariciā ⁊ ſuꝑbiam ꝙ̄
extinguāt. Debet aūt eē officiū clericoꝝ/
monere ſubditos verbis ⁊ exēplis ad vir/
tutū exercitia humilitatē frugalitatē ⁊ ſo/
brietatē. Porro nō habet opus iſta ꝑs al/
legationibꝫ ſcripturarū vt doceamꝰ pōpaꝫ
eſſe in ſcandalū laicoꝝ. Interrogeť expiē/
tia ⁊ magna voce clamabit. Ita ē. nihil ve
rius eſt. Nam vn̄ fuit tāta principū ⁊ ſecu
larium deuotio apud antiquos eccleſiaſti
cos pauꝑes ⁊ pānoſos. Unde tantus ho/
nor. tanta reuerentia. tantus cultus. vtiqꝫ
quia pompas tales nihilipendebant. Id
circo tanqꝫ apud bonos ⁊ fideles diſpen/
ſatores/ copioſiſſime eis miniſtrabanť di/
uitie. qui poſtꝙ̄ inſoleſcere ⁊ eis abuti ce/
perunt/ in contrariū verſa eſt prior largitō
dico in direptionē ⁊ contemptū. Audiui
his auribus vnū ex principibꝫ noſtri tem
poris precellenteꝫ/ coram quo dum fieret
ſermo de refrenatione ⁊ moderatione pō/
parum ſtatuū in regno francie nimis exu
berantium ⁊ aliarum expenſaruꝫ propter
quas niſi prouiſum fuerit/ fraudes rapine
et iniuſticie ⁊ odia ⁊ ſeditiones ſaltem oc/
culte fiunt propter que omnia teſte ſapien
te regnū de gente in gentē transfertur. Re/
ſpondit indignabūdus princeps ille. inci
piant eccleſiaſtici apud quos tota pompa
eſt. tota ſuꝑbia ⁊ in veſtibus ⁊ in prandijs
et in omnibus. ⁊ de ſingularibus facta eſt
tunc narratio. vbi que ad honorem ſuum
eccleſiaſtici videnť agere/ illa in magnā eo
rum ⁊ ſue eccleſie cōtumeliā ⁊ probꝛuꝫ cō/
memorata ſunt. prandia loquor et cetera

B prodigalitatis facinora. ¶ Si vero dicāt
eccleſiaſtici/ ꝙ talia nō agant ad ſupbiam
ſuā vel excellētiā. ſed vt ꝯformentᷣ illis apō
quos viuūt. ⁊ vt erubeſcentia videtur niſi
honorabiliter ſint inter proximos ⁊ alios
imo ꝙ ampliꝰ eſt/ vt ſcādaliſent eos. tanꝗ̄
ipſi ſint auari vel hypocrite ficti. niſi ſm̄
tpa tpaliter ſe habeant. ⁊ moribꝫ alioꝝ cō/
formes ſint. Uideant obſecro ſic dicentes
Primū ne cōtrarienᷣ huic p̄cepto. Nolite
cōformari huic ſeculo. Ne p̄terea ipi quo/
rum intereſt errores alioꝝ corrigere in ſi/
miles aut peiores ruant. dum eos nō emē
dare ſed imitari volunt. Ita ne videlicet
ſi omnes ſupbi facti ſunt auari diſſoluti ꝓ
digi ⁊ reprobi/ ipi eccleſiaſtici ne diſſimili
tudine ſua eos offendant paria vicia ſecta
buntur. Abſit. imitanda potius eſt humi
litas xpi non exhorrenda nec erubeſcen/
da vilitas que ꝓpter eum in ſuiipius deie/
ctionem ſuſtinetᷣ. ¶ Ceterū cū addunt ſi/
bi p̄cauere ne de auaricia ⁊ ipocriſi noten/
tur ſi fuerint ī talibꝫ pompis parciores ce/
teris. Eſſet hec euaſio colorata/ ſi nō eſſet
modus rōnabilis ⁊ pius ⁊ iuſtior/ ꝑ quē
hanc ab hominum cordibꝫ eſtimationem
abolerent. Fateor enī ⁊ ſic eſt/ oportere vi/
ros eccleſiaſticos tollere quātum ꝯmode
pñt/ omnem ab eis auaricie ⁊ ipocriſis ſu
ſpitionē ſi ꝓdeſſe ſubditis voluerint. Ue/
rum quippe eſt illud auguſtini ꝙ bonam
ꝯſcientiā deo. ꝓximis vero famā bonā de/
bent/ ⁊ in hoc cōdolēdus eſt qui famā ſuā
negligit. Qd̄ ſi quis explaris ſibi parce vi
uat/ pompas oēs abiiciens vel abhorrēs.
theſauriſet nihilominꝰ ⁊ extorqueat vnde
cunqꝫ pecunias. reddit ſe non negabo ꝯtē
nendū longe amplius/ ꝗ̄ ſi non dicā libe/
raliter ſed prodige ⁊ pōpatice virtute pol/
leat. niſi ꝙ tpantiā iſtam exteriorē modera
tiorem oſtendit iudicabitᷣ rōnabiliter fer/
mentatus fermento phariſeoꝝ qd̄ eſt ipo
criſis. Dicetᷣ nempe iſtam pompā extrin/
ſecus negligere/ nō ad humilitatē ſed tena
citatem. nō ad virtutē ſed ad celandū qua
licūqꝫ modo vite ſue turpitudinē. vel deni
qꝫ ſic vt lucroſius atqꝫ liberiꝰ ſubditos ſe/
ducat. ſeductoſqꝫ licentius ſpoliet laceret
et perdat. ¶ Quid igitur acturus eſt pre/
latus ne ſubditoꝝ morſibus pateat tanꝗ̄
auarus ſeu tenax ſordidus aut fictus/ ſi n̄
laute vel vſitata alioꝝ prodigalitate vixe/
rit. ſi non eccleſiaſtica bona in vſus ꝓba/
nos diſſipauerit in veſtibꝫ et prandiis. in
familiaribꝫ ocioſis ⁊ diſcolis. quid inquā
acturus eſt: Rñdeo ſub vna veritate ſatis
notanda. Uir eccleſiaſticus p̄ſertim cura/
tus vel p̄latus/ non ſolū poteſt licite dare ī
publico elīas ſuas ⁊ ante ſe tuba canere ħ
eſt ſe manifeſtare cū facit elīam. Sed eti/
am ad hoc agendū obligatur pro loco ⁊ tē
pore/ tanꝗ̄ in exemplū poſitus aliorum ⁊
velut lucerna ardens ſuper candelabrum
vt omnibus luceat qui ſunt in domo eccle
ſie ſue. Si autē egerit hoc/ tollet omnem
ſuſpitōnē tenacis auaricie quādo mōſtra
bit operibꝫ/ ꝙ ſibi parcus eſt/ vt aliis fru/
ctuoſius largiatur. ⁊ bona eccleſie recipit
non vt rapax conſumptor ſed vt pius di/
ſtributor. Cognoui vnum qui plerūqꝫ di
ſtribuebat aliqua in publico ſub hac intē
tione: qui nō dediſſet in occulto. nec erra/
re putandus eſt. Sed errant plane qui p̄/
latos quoſdā laudare ſe credunt/ cū dicūt
eos nihil dare in oculis hominū ad euita
tionē vane laudis. Nam ad dandū publi
ce p̄ceptum habent quod aliis eſt conſiliū
¶ Dicet ſtatim aliquis ſniam hanc cōtra C
dicere verbis xpi quibꝫ nos inſtruit dicēs
Cum facis elīas/ neſciat dextera tua quid
faciat ſiniſtra tua. ⁊ iterū Noli tuba canere
ſed da in abſcondito ⁊ pater tuus q̄ videt
in abſcondito reddet tibi. Ita eſt. ſic iubet
xps. iubet nihilominꝰ vt luceant opera no
ſtra bona. vt glorificent patrē noſtrū qui ī
celis eſt. At fortaſſis inuicē aduerſari pu
tarentur hec duo mandata/ ſi non ex locu/
tionis circūſtantia pateret ꝯcordia. Uult
quippe xps vt opa noſtra fiant ⁊ in abſcō
dito quo ad intentionē non captande lau
dis proprie. ⁊ in publico ꝓpter augmenta/
tionem in proximis diuine glorie. ſicut di
cit gregꝰ. ꝙ ſic opus fiat in publico qt̄ꝰ
intentio manet in occulto. ¶ Scio et be/
ne ſcio/ ꝙ iſtud plurimū habet difficulta/
tis apud nō exercitatos in virtutibꝫ. ⁊ qui
nondum didicerunt humiliter ſape/ ⁊ hu/
mane gloriuncule fauores deſpicere. pro/
pterea apud eos qui non habent ex officō
prodeſſe ceteris/ plerūqꝫ tutius eſt atqꝫ cō/
ſultius occultare bona ſua ab oculis ho/
minum. qt̄ꝰ eandem tegere poſſint ⁊ con
ſeruare a ſurreptione et flatu inanis glo/
rie apud deum. incredibili ſiquidem faci/
litate excufflat ventus ſuperbie/ elīe fructū
a manu dantis eam in conſpectu aliorum.

niſi fuerit man⁹ hec ꝑ humilitatẽ prius ſo/
lide clauſa cõtra talẽ ſupbie ventũ. ¶ Pro
pterea videte queſo in quãtis ſe ꝑplexitati
bus inuoluũt. ⁊ quomõ ponũt in rete pe/
des ſuos p̄lati ꝑcipue qui alioꝝ gerendo/
rum ſuſcipiũt prius q̃ʒ ſolidati ſint in vir/
tutibꝫ. maxime in humilitate. quoniã ob/
ligat eos ſuſceptũ officiũ/ventilare ⁊ expo
nere opa ſua bona ad aurã publicaʒ. ſicut
elias. p̄dicationes. ⁊ cetera pietatis officia
Sunt enĩ in loco ꝯſtituti nõ adquirende
ꝑfectõnis ſed exercẽde. Ideo iuſſione apo
ſtolica ꝓhibetᷣ neophitus ordinari. ne ĩ ſu
perbiã elatus ⁊c. Tamẽ tales p̄lati inexer
citati/ſi agere iſta tẽptauerint/vix aut nũ/
q̃ʒ euadunt ꝑcipiciũ. foueam. ſ. elationis ⁊
tumeſcẽtis ſupbie. Difficile quidẽ ẽ illud
bene agere qđ nõ ante didiceris. Etſi hoc
in omni arte verũ eſt/maxime tñ in arte ar
tiũ que eſt bene viuẽdi ad regimẽ aĩarum.
Ad hoc ꝓpoſitũ exponit grego. de quibuſ/
dam p̄latis illud de Job p̄allegatũ. poſuit
in rete pedes ſuos ⁊ in maculis ſuis am/
bulat. Ex p̄dictis cõcludamus nõ oporte
re viros eccleſiaſticos conſumere bona ec
cleſie in põpaticis vſibꝫ/ad euitandũ no/
tã auaricie. Sunt quippe modi aliȷ̃/ꝑ q̃s
melior ⁊ ſanctior fama queri põt. ¶ Por/
ro ſi vir eccleſiaſticus in reliquis bñ vixe/
rit pudice iuſte ⁊ pie: nullo modo genera/
bit ſuſpitionẽ de ſĩlatione ſanctitatis. ſibi
ꝑce viuendo augebitᷣ poti⁹ fama ſua. ⁊ erit
odor bon⁹ bonis. ¶ Ceteruʒ apud quoſ/
dam malignãtiũ ⁊ oĩm quãtũcũq̧ ſancte
facta calũniantiuʒ linguiſq̧ maledicis ſp
loquẽtiũ iniqua/nullus ꝑficere põt quin
gloriã ſequatᷣ inuidia ⁊ inuidiam mala de
tractio. Sed taliũ ꝯtẽnendus ĩpe ꝯtẽpt⁹.
nec extimeſcẽduʒ ſcandalũ. qm̃ ceci ſunt et
duces cecoꝝ verba xp̄i ſunt ad ap̄los.

b Pretractem⁹ tertiã rõnem. quã aliq̃
põpas ſuas excuſare volẽtes/ꝯfin
gũt. Agim⁹ inquiũt talia. nõ qđ in
corde nr̄o ſit ſupbia. nõ ad extollentiã ocu
loꝝ. ſed vtimur his tanq̃ʒ nõ vtẽtes. vt ec/
cleſia ꝑ hoc cũ ſeruitoribꝫ ſuis honoretᷣ et
honorata magis ⁊ magis reuereatᷣ. ⁊ ſit ei⁹
efficacior auctoritas. ¶ Verũ attendãt ſic
dicẽtes primo ꝙ honor dari debet in teſti
moniũ virtutis. nõ ꝓpter exteriores diuiti
as vel ornatũ. Inducũt ergo cãm erroris
ad populũ. qui ꝓpter pompas mouẽt eos
ad honorandã eccleſiam cum ſeruitoribꝫ
ſuis. quoniã ꝓpter virtutẽ ⁊ bonorũ futu/
rorũ adeptionẽ poti⁹ debẽt venerari. Alio
quin xp̄s ⁊ eiuſdẽ ap̄li non ſufficienter or
naſſent eccleſiã ⁊ honoraſſent. qñ talia in
ſe contẽpſerunt ⁊ aliȷ̃s ſpnenda ſuaſerunt.
Unde ⁊ Jacobꝫ inculpat eos qui honorã
do diuites in aureo annulo ⁊ veſte fulgi/
da/ſpretis pauperibꝫ ꝑſonas accipiũt. Et
Bernardus ad eugeniũ libro de conſide/
ratione. Tu paſtor ꝓcedis deauratus tam
multa circũdatus varietate. oues quid ca
piunt. Si auderem dicere/demonũ magꝭ
q̃ʒ hominũ paſcua hec. Sic faciebat Pe/
trus. ſic paulus ſuadebat. Item petrus ne
ſcitur aliquãdo ꝓceſſiſſe vel gẽmis ornat⁹
vel ſericis. nec tectus auro. vel vect⁹ equo
albo. nec ſtipatus milite nec circũſept⁹ mi
niſtris. abſq̧ hoc tamẽ credidit ſatis poſſe
implere ſalutare mandatũ: paſce oues me
as. ¶ Rurſus ſi viri eccleſiaſtici talibꝫ vtũ
tur pro ſolo honore eccleſiaſtice ſtat⁹: qua
ratione dimittunt ipi tam magnã partem
ſacerdotũ curatoꝝ/in ſtatu tam inculto q̃ʒ
in infimo ⁊ plebeio. immo qua temeritate
ipſos ſpoliant ⁊ denudant. ¶ Amplius di
ctum eſt ꝙ apud ſeculares principes ⁊ ali
os/plus irridetᷣ iſta pompa/q̃ʒ in honore
vero teneatᷣ. imo ⁊ paupes minus audent
ad tales accedere pro petendo cõſilio aut
confeſſione facienda ⁊ ſic de ſimilibꝫ. qui ⁊
videntes eos in ocio ſplendide conuerſa/
ri/ſeipos autem egenos ⁊ pannoſos labo
ribus iugibus atteri: remurmurant inui/
dent ⁊ detrahunt. quos ſi viderent in hu/
militate ſe gerentes/amarent. ⁊ eorũ aſpe/
ctu/animequiores fierent tolerare pauperiẽ
ſortis ſue. ¶ Preterea ſuſtentatio pompa
rum fieri nequit abſq̧ multis expenſ. que
trahunt ſepe ad queſtus mercenarios ⁊ ra
pinas iniuſtas. ad fraudes ⁊ curas graues
ad querelas inſuper mordaciſſimas ſub/
ditorum. propter infamẽ vitam ſeruitorũ
turpiſſimorũ. quos ocium multa mala do
cuit. ⁊ nefanda ſcelera ꝑpetrare compellit.
Scitis vero ꝙ in dominos redũdant ex/
ceſſus ⁊ improbitates ſeruitoꝝ. ¶ Ceteꝝ
ſicut qui tangit picem inquinabitur ab ea
ſapientis imo experientie teſtimonio. et qui
fouet in ſinu ſuo ignem ⁊ colubruʒ/ardet
et mordetur. ſic difficile eſt apud multos
pene impoſſibile. vt inter ſuperbos tales
cultus ⁊ honores forinſecos conuerſenᷣ ⁊
non inde ſuperbiant. Nam qui cõicauerit

ſupbo/induet ſupbiaꝫ.¶ Sed eſto ꝙ ipi
ſint tanta ſtabilitati humilitatis radice/
quales profecto nondum ſunt:cur de ipſa
humilitate chriſti erubeſcunt in publico?
cur ſuperbiam oſtendunt in opere quam
non habent in corde?cur ſuis exemplis ir
ritant ⁊ ſcandaliſant corda principuꝫ ⁊ ſe/
culariū ad ꝓmutandū tales pompas ⁊ ꝓ/
digalitates quas ab eis totis virib9 effuga
re deberent.¶ Nullū rurſus regnū eſt tam
opulentū quod nō per luxurioſam prodi/
galitatem ⁊ nutricē eius rapacem auarici/
am/ ſceleri labefactione diſſoluat̄. quēad/
modum tradūt Valerius et Tullius.et ſi
ſilerent tamen maximoꝝ regnoꝝ proditō
in exemplū hui9 eſt veritatis. Abyſſus ita
q̄ꝫ expenſaꝝ/abyſſum inuocat diuitiaꝝ.q̄
fit. vt eueniat illud pueris decātatū. q̄ ſua
cōſumūt/cū deeſt aliena ſequūt̄.hinc frau/
des. hinc doli. hinc iniuſticie varie. ꝓpter
qđ de gente in gentē transfert̄ ait ſapiens.
¶ Quāta deinceps mala ꝓueniant ex co/
meſationib9 eccleſiaſticoꝝ crebris atq̄ꝫ ſu
perfluis q̄s enarret?vnū prandiū ꝑ replē/
do ad grauedinē ⁊ nauſeā/tres vel quatu/
or ventres.ſepe centū paupes reficere ſuffi
ceret.celerius tn̄ ꝯſumim9 ⁊ ꝑdimus vnuꝫ
francū in tali crapula q̄ꝫ dam9 vnū denari
um p elemoſinis. Ibi detractōes.ibi ebrie
tates.ibi tp̄is dānoſiſſima ꝑditio.ibi con/
tra bonorū vitam ⁊ omnē honeſtatē. imo
ſepe contra catholicā veritatē ſub iocundi
typo/infames ſnīe frequentātur.¶ Tur/
piter iſta fierent apud ſeculares. turpius
apud eccleſiaſticos omnes. ſed turpiſſime
apud p̄latos ⁊ theologos. Nōnunq̄ꝫ inue
niūtur adeo. vt iam de ſe ꝓuerbia quedam
apud vulgus generauerunt ſue ebrietatis
vel crapule. Nam ⁊ cibi aliqui ⁊ vina p̄cel
lentia tanq̄ꝫ ab inuentorib9 aut cultorib9
denoīant̄ ſicut dicit̄. Torte iacobitaꝝ ⁊ vi
num theologoꝝ ⁊c. Adde ꝙ pleriq̄ꝫ inui/
tantes alios ad cōuiuia/ grauib9 expenſis
et ſolicitudinib9.inuitati vero magnis di/
ſpēdijs ⁊ fatigijs fatigāt̄. Ita refert Sen̄.
dicens ſerenū de tranquillitate cū dicebat
non ad cenā ſe iturū ad euꝫ qui ꝑ hoc ſibi
nihil debitur9 eſſet.¶ Poſtremo quid ſūt
viri eccleſiaſtici niſi quidam elemoſinarij
bonoꝝ eccleſiaſticoꝝ ⁊ ipſoꝝ.nō quidem
dn̄i ſed diſpēſatores? In quib9 hoc ſolū ꝑ
ſe ⁊ ſuis habent quo ꝯtentari eos mandat
apl̄s.alimēta.ſ.⁊ quib9 tegant̄. Diffinit vl

tra Bern̄.ꝙ quicq̄d vltra retinet̄/rapina ē
īmo ſacrilegiū. Dura vero ſnīa ꝯtra eccle/
ſiaſticos ⁊ eos q̄ theſauriſant. ⁊ q̄ in luxu/
rijs varijs ⁊ impudicijs conuerſant̄. nihil
dantes paupib9.¶ Quocirca incidit non
mediocris queſtio. ſi eccleſiaſtic9 diſpen/
ſans īmo diſſipās in vſus ꝓdigos ⁊ iniu/
ſtos bona eccleſie ſue teneat̄ ad reſtitutio/
nem.p̄ſertim cū dictū ſit auctoritate bern̄.
cui hiero.conſentit.ꝙ quicq̄d eccleſiaſtici
vltra parcū veſtitū ⁊ victuꝫ retinēt/ſacrile/
giuꝫ eſt. Si ſacrilegiū ē/vtiq̄ꝫ iudicat̄ pei9
furto.furtū vero reſtituendū. nullus ē qui
ambigat. Similē queſtionē formant alij
de eccleſiaſticis/ nō deſeruientib9 ſuis be/
neficijs/in horaꝝ ꝑſolutione ⁊ alioꝝ obſe
quiorū impletione.ꝓpter qđ datū eſt bene/
ficium. Nōne ea inquiūt reſtituere debent
que tunc ꝑceperint?¶ Et forte ad primū
nō poteſt dari ſimplex ⁊ abſoluta reſpōſio
Sunt itaq̄ꝫ aliqua bona cōmiſſa fidelita
ti eccleſiaſticoꝝ.ordinata tn̄ ⁊ limitata vel
a iure vel a fundatoribus/ ad certos vſus
pios. vt ꝙ epiſcopus vni det hoſpitali ta/
les redditus vel numerū aliquē egenoruꝫ
ſuſtentare.quo caſu non eſt dubiuꝫ/ quin
omiſſio culpabilis iſtorū ad reſtitutioneꝫ
obliget quo ad deū.⁊ ſepe quo ad foruꝫ ex
trinſecum. Et in hoc eſt ſimile de elemoſi/
nario. qui vltra ſtipendia recipit centū li/
bras pro diſtribuendo pauperib9 ſi prodi
ge aliter exponat.peccat ⁊ reſtituere tenet̄.
Si aūt bona talia ſint data generaliter et
indiſtincte alicui eccleſiaſtico:tam pro ſu/
ſtentatione ſua/ q̄ꝫ ꝑ exercitio pietatis.tūc
poteſt hmōi eccleſiaſtic9 mediocriter vti il
lis bonis ſm̄ decentiā ſui ſtatus etiaꝫ vbi
nihil reſidui ſupeſſet. Qualiter vero eſtia/
bitur hmōi decentia ſtatus/ nō poteſt ſub
vlī regula diffiniri. ſed eſtimabit̄ in certa
latitudine.ꝓut ſapiens iudicabit. Et quo
niam nimis afficimur ad noſipos ⁊ ad ex/
tollentiaꝫ oculoꝝ noſtroꝝ/tutius eſt atq̄ꝫ
ſalubrius cuilibet eccleſiaſtico /declinare
ad frugalitatē ⁊ parcitatē ſtatus ſui. vt ali
quid relinquat̄ pauperib9. Tutius inſup
eſt pauca ſibi querere que videlicet ſatis ſi
bi eſſe debeāt:q̄ꝫ in multis beneficioꝝ ad/
miniſtrationib9 velle abūdare. quoniā ꝓ/
culdubio apud bene eſtimātes/ illa nō ſūt
niſi onera ⁊ aīe ꝑicula. vbi locū habet illa
regula. Cui plus ꝯmittit̄ ab eodem plus
exigit̄. Unde ſiq̄s habeat beneficiuꝫ/ quo

rationabiliter debeat ꝯtētari ſcḿ vtilitatē
quā offert aut offerre poteſt eccleſie. ⁊ vltra
hoc beneficiū aliud aſſumit/ ipſe cum hoc
peccat ꝙ ꝑ ambitionē accumulat ſibi no/
uum onus miniſtrationis. que nunꝙ̄ aut
vix fit ſine ꝑiculo infidelitatis alicuiꝰ. Nā
nunc querit̄ inter diſpenſatores vt fidelis
quis inueniat̄. Qđ ſi ꝓdige diſꝑgat bona
hmōi/ in alios vſus aut auare retineat/ ipſe
vltra ſcandalum qđ alijs dat/ profecto pec
cat grauiter. ⁊ nō minus ſepe ꝙ̄ ſacrilegus
Sed ꝙ ad reſtitutionē teneat̄/ nō auderē
diffinire. ⁊ hoc ꝓpter illam obligationē va
gam ⁊ incertā/ tam in bonis ꝙ̄ in ꝑſonis.
¶ Similiter nō eſtimo certū eſſe quo ad
ſcđam queſtionē ꝙ eccleſiaſtici nō facien/
tes ſeruitiū ꝓpter qđ datur beneficiuꝫ/ et ſi
grauiter peccent/ ad reſtitutionē ſunt aſtri
cti. Scio tñ ꝙ tutius eſſet apud tales/ vt đ
cetero vel renunciarent pluralitati benefi/
ciorū ſuoꝝ. vel parcius viuerēt ſolito. qua
tinus in aliquo/ priores infidelis diſpen/
ſationis offenſas/ delere valerent. Ita lo/
cum hic habet illud Aug. conſiliū. Tene
certū. dimitte incertū ¶ Ita deniꝙ̄ ꝯclu
damus tñ ex priorib9 cauſis. cum noīatim
ex hac radice/ illam quā ab initio poſuimꝰ
ꝯcluſionē. expediētius ſcꝫ eſſe ꝓlatū decli/
nare ad parcitatē ⁊ auſteritatem vite in ci
bis ⁊ potib9 ⁊c. et non erubeſcere paupta/
tem chriſti. ꝙ̄ laxare in his frena ⁊ homi/
nibus ſecularib9 ꝯformari. Tm̄modo be
ne viuat. In alijs affirmo ꝙ pauptas ⁊ vi
litas/ cum magis exornabit ⁊ honorabit/
ꝙ̄ alios ſua prodigalitas atꝙ̄ ſuperbia.

¶ Finis.

Incipit ſermo eiꝰ dem de vita clericorum. habitus tpe qua/ drageſimali ad clerum.

Penitemini ⁊ credite euange
lio. Marci primo. Euange/
liuꝫ hodiernū cui credi opor
tet/ ſub tali fine ꝯcluſit xp̄s
vt diceret. Qui ſe humiliat
exaltabit̄. Quid aūt aliud eſt penitētia ꝙ̄
humilitas vera ſub deo. placationē eiꝰ po/
ſtulans cū venia delictoꝝ. Penitemini er
go. hoc eſt humiliamini ſub deo offenſo. ⁊
ab eodē placato exaltabimini. Ita eni cre/
dere euāgelio equū eſt. qm̄ qui ſe humiliat
exaltabit̄. Qui ſe humiliat in curia penitē/
tie. exaltabit eū curia miſcđie. qm̄ ſup exal
tat miſericordia iudiciū. Damnati quidē
ſumus nos peccatores coram iuſticia. ad
miam appellare fas habemus ꝙ̄diu viui/
mus. tādiu eni ſedē tenet eadē mia. Qđ ſi
aduerſarius et accuſator noſter diabolus
quolibet obniti voluerit. habemus te pa/
tronam clementiſſimā. te aduocatā ſapien
tiſſimam te auxiliatricē potentiſſimaꝫ vir
ginem matrē. que ab omni eccleſia regina
mie et aduocata noſtra conclamaris. Si
igitur regina mie es ſicut es. tuū eſt cauſaꝫ
miſericordie tueri. ⁊ curie ſue iura illibata
ſeruare. Eſt aūt ius curie huiꝰ. vt qui veit
ad eā nō eijciat̄ foras. ſed ab accuſatōe ſua
ſubleuetur abſoluaturꝙ̄. ¶ Ecce patres ⁊
fratres quanta nobis fiducia eſt de ſalute
et exaltatione noſtra ſi ꝑ penitētie appella
tionem ad mie forū/ cauſaꝫ nr̄e prauitatis
iam a iuſticia rite dānatā deducimus. De
ducimꝰ aūt ſi noſmetipos accuſamꝰ iudica
mus ⁊ dānamꝰ. Si noſmetipos iudicare
mus inq̄t apl's nō vtiꝙ̄ iudicaremur. Si
iudicaremꝰ penitēdo/ nō iudicaremur pe/
nam patiēdo. Nolumꝰ certe damnari. ecce
vnicū poſt peccata patet effugiū. Confu/
giamꝰ ad curiā mie. ad illā penitentia nos
deducet vbi ꝓ aduocata ⁊ patrona ſororē
noſtrā habemꝰ ⁊ matrē iudicis noſtri. qui
ſpernere nos nō poterit. qm̄ ipſe caro nr̄a
et frater eſt. Hanc matrē adeamus ꝑ impe
tratione mie. Et vt de penitētie humilita/
te ꝓ noſtra exaltatione viuaci fructuoſoꝙ̄
ſermone loquamur. ſupplicemꝰ et dicamꝰ
illud angelicuꝫ. Aue gratia plena dominꝰ
tecum. ¶ Penitemini ⁊ credite euangelio.
Noīatim huic euangelio. Qui ſe humili/
at exaltabit̄. Qui ſe humiliat ꝑ penitentiā
exaltabit̄ ꝑ gratiā ⁊ gloriā. ¶ Viri p̄res et
fratres. Et ſi ſolū dñi nr̄i Ihu xp̄i imperi/
um/ ſubditis ſuis omnib9 (et quidem om/
nia ſibi ſubiecta ſunt iure creationis. repa
tionis et conſeruationis) ſatis eſſe debeat
ad obediendū ſibi/ vt agant dignos peni
tentie fructus. penitemini ait. nihilominꝰ
appropriate ad ꝑſonas noſtras q̄ eccleſia
ſtice dicimur. ⁊ quas ſermonis nr̄i tenui/
tas ꝯmonere nūc accepit/ aſſumi poſſe vi
deo ꝑſuaſionē noſtrā ad penitendū ex tri/
bus/ more oratorio. A ſtatu ꝑſone. a loco.
a tpe. Ita eni agere Cicero. ita Areſto. et
oratores ceteri docuerūt. Scđm que tria/
tripartitā ſup penitēdi neceſſitate/ orationē
ꝯtexemus. ¶ Prima quidē argumētatio

a ſtatu pſone ſumetur. Tales nos eſſe con
ſidero viri patres et fratres. tales et in tali
nos eē gradu ſtatuq̧ cōſpicio/quos opoꝛ
tet penitentiā agere. nō ꝑ peccatis noſtris
tm̄modo. ſed ꝑ delictis alienis. Aliorum
quippe peccata comedimus. alioꝝ quip/
pe culpas bibimus. alioꝝ defectus calcia
mus ⁊ veſtim⁹. Peccata populi mei come
dunt. ¶ Non ſit cuiq̧ āmirationi qd̄ dici
mus qm̄ ita fit/dum elemoſinis alioꝝ ta/
lia nobis cōparamus. cibos potus alimē
ta. Que nimirū elemoſine ideo date ſunt:
vt penitentiā pro cōferentib⁹/⁊ ſatiſfactio/
nem deo faciamus. Status ergo nr̄ ſtat⁹
penitentiū eſt. coꝝ ſcʒ qui vltro ſemetipos
ad penitentiā obligarūt. Vō ſiquis inter
nos aliter ſentit/ille proculdubio proprij
ſtatus ⁊ gradus ignarus eſt. quia ipm̄ tan
to magis penitere cōuenit quāto min⁹ pe/
nitet. ⁊ quāto magis eſſe ſibi penitendum
diſſimulat vel ignorat. ¶ Hanc tm̄ verita
tem plane duriſſimā. ſed tm̄ predicandā et
cognoſcēdā/multi in ſtatu nr̄o in ſtatu ec/
cleſiaſticoꝝ/vel diſſimulāt vel ignorāt vel
ſacrilega impietate ꝯtemnūt. alioquin nū
q̄ tanta auiditate. nunq̄ tali precipitatio
ne improuida inhiarent ad elemoſinas ta
les quas beneficia nominam⁹. vel dignita
tes vel officia. quib⁹ annexa eſt talis obli/
gatio pro alijs penitendi ⁊ ſatiſfaciēdi. cū
tamen ꝑ noſtris ſatiſfacere delictis vix ſuf
ficiat vita noſtra ⁊ vtinā ſufficiat. Nūc q̄n
ta eſt demētia hominē tot culpis proprijs
obnoxiū preſſum ⁊ obrutū/ſuſcipere (imo
rapere modis etiā indebitis) alienas offen/
ſas. ⁊ ſup ceruices debiles apponere. Hoc
quippe fit (vt diximus) dū beneficia bene
ficijs cumulam⁹. nam pluralitas beneficō
rum ex elemoſinis fundatoꝝ ad penitenti
am pro plurib⁹ faciendā aſtringit. Nūc ve
ro heu cecitas heu inſania/nos his obli/
gationū vinculis ſeruitutib⁹ ſpecialibus/
miſera colla ſubijcimus. quaſi non iugū
graue ſatiſfaciendi ꝑ alijs ſed libertas ⁊ ab
ſolutio videatur. ¶ Addamus adhuc: q̄
ſtatus noſter ſtatus eccleſiaſticoꝝ/penit⁹ ē
in exemplū prouocatiuū alioꝝ ad penitē/
tiam. quaſi vel liber vel ſpeculum vel ima
go penitentie. Vō ſi pro penitentia lega/
tur in nobis petulantia. pro cōtritione de
ſtructio ⁊ diſſolutio. pro ſatiſfactione irri/
tatio dei ⁊ viciorum omnium accumula/
tio: nos tot damnationibus digni reddi/
mur. quot homines noſtris exemplis cor/
ruptiſſimis ſeducuntur. Si damnandus
eſt qui ſeipm̄ ſpontaneo peccato deprauat
nunquid nō ergo damnatioꝛ qui multos
ſecum in interitum trahit rapit et deijcit.
¶ Rurſum ſtatui noſtro/comes eſſe debet D
ſacra ſcientia. hoc eſt ſacroꝝ ⁊ ſacramento
rum noticia qualis cognitio/abſq̧ penitē
tia nec perfecte cognoſci nec efficaciter tra
di poteſt. Hec quippe illa eſt ſapiētia aut
pars eſt. de qua bene enunciatum eſt. q̄ in
maliuolam animam/non introibit ſapiē/
tia. nec habitabit in corpore ſubdito pec/
catis. Itaq̧ ſacerdos quilibet/angel⁹ dici
tur. qm̄ dei nūcius eſſe debet ad populum
quilibet in gradu ſuo. ⁊ legem eius ſcʒ dei
ab ore eius requirent. ¶ Dedit illis regio
nes gentiū inquit ꝓpheticus ſermo. ⁊ labo
res populoꝝ poſſederūt. vt cuſtodiant iu/
ſtificationes eius ⁊ legem eius requirant.
Non dedit nobis dn̄s laborē alioꝝ vt in
ſudore vultus alieni/veſcamur pane nr̄o.
et nihil inde officij nihil ſuffragij. nihil ſa
tiſfactionis impēderem⁹ pro ceteris q̄ ſuis
nos laborib⁹ alunt aluerūtq̧. Quanto mi
nus iſta data ſunt. vt luxurieris ſuperbe ī
pompis equis familijs. fediſſime in mere
tricularum lenocinijs. Non pterea ꝯmiſ/
ſa ſunt vt comeſationes crapuloſas ⁊ ſum
ptuoſas in ocio diſſoluto/cū maxima tem
poris ꝯſumptione ⁊ oneratione corpis ac
animaꝝ/quotidie ſequeremur. Deniq̧ vt
ditaremus carnē ⁊ ſanguinē. imo q̄nq̧ car
neos ⁊ ſanguineos homīes/de bonis pau
perū. de patrimonio crucifixi. Sed vt cu/
ſtodiamus iuſtificationes dn̄i ⁊ legē ei⁹ in
quiramus. Cuſtodiam⁹ inq̧ nō diffame/
mus. diſſipemus. irrideamus lacerem⁹ iu/
ſtificationes dn̄i. Et legē eius inquiram⁹
nō tradētes nos noſtraq̧ inſtitutionibus
mundi ⁊ legib⁹ Juſtiniani. ſed legi domi/
ni que imaculata eſt cōuertens aīas ⁊ ſapi
entiam preſtans paruulis. gloſa humilib⁹
quales ſunt penitentes. Penitemini ergo
¶ Poſtremo moueat nos qui dicit. quan
to gradus altioꝛ (qualis eſt noſter qui ſa/
cerdotes dicimur. ⁊ qui genus electū rega/
le ſacerdotiū xp̄i dn̄i. imo ⁊ dij noīamur)
tanto caſus grauioꝛ. cōſone ad illud ſatyri
cum. Omne animi vitium tanto conſpe/
ctius in ſe crimen habet/quanto qui pec/
cat maioꝛ habetur. Porro ſi caſus noſter
grauioꝛ: conſequens eſt vt reſurrectio per

penitentias. fortior exigatur. ¶ Concla/
mo igitur precor ⁊ obteſtor per euangeliũ
ſacratiſſimũ domini noſtri Jhu xpi. Pe/
nitemini ⁊ credite euangelio. qm̃ qui ſe hu
miliat per penitentiã/ exaltabit ad gloriã
Hoc modo ſtatus noſter ſtatus eccleſiaſti
cus vrget nos magnis ⁊ certis rationibus
penitere. ſi non obtorpuimus. ſi nõ omni
no perditi et xpiana religione abalienati
ſumus. ¶ Rurſus compellit ad idem. lo/
cus ipſe materialis in quo conuerſamur:
qui locus eſt eccleſia. Cõmonebat preta/
ctus noſtre orationis ordo/ vt ſimiliter ex
loco in quo cõuerſamur qui locus eſt ma/
terialis eccleſia/ robur eidem orationi no/
ſtre donaremus Sed multis queſtionib⁹
agitatur anim⁹ ex his que dicta ſunt ¶ Una
ſi eccleſiaſtici non penitentes pro ſeipſis/
proficiant alijs pro quibus eos diximus
ad ſatiſfaciendũ obligatos: Videtur q̃ nõ.
per predictũ. ⁊ per illud Gregorij. Cũ is
qui diſplicet ad intercedendũ mittitur/ irati
animus ad deteriora puocatur. ¶ Alia. ſi ec
cleſiaſtici nõ penitentes pro alijs/ faciunt
bona eccleſie ſua. et ſi ad reſtitutionẽ obli/
gantur: videtur eni q̃ contra donantiũ in
tentionẽ/ bonis illis abutuntur. nec labo/
rant in vinea dñi. nec denariũ habere me/
rentur. ¶ Altera ſi eccleſiaſtici oẽs tenentur
ad ſtudiũ legis diuie. videtur q̃ ſic p p̃dicta
quia ideo dedit illis deus regiones gentiũ
et la. po. poſ. vt cu. iuſti. eius ⁊ legẽ eius ex
quirant vt dictũ eſt. ¶ Ad oppoſita iſtorũ
omniũ eſt argumentũ. quia talia dicere eſt
partem eccleſiaſticorũ longe maiorẽ pone/
re extra ſtatũ ſalutis. eãq3 damnatõnis reã
affirmare ¶ Alie queſtiones ſunt. vt ſi li/
cet ex bonis eccleſie aliquid ſibi retinere vl
tra id quod dicit apl's. Habentes alimen/
ta ⁊ quibus tegamur his contenti ſumus
Videtur enĩ q̃ reſiduũ eſt eccleſie ⁊ paupe
rum. quale auferre/ ſacrilegũ ⁊ impium di
cunt Hieronĩ. et Bernĩ. ¶ Annexa eſt huic
queſtio. De ditatione parentũ ex bonis ec
cleſie. De collatione beneficiorũ indignio
ribus: De multiplicatione beneficiorũ vl/
tra decentẽ ſuſtentationẽ perſone occupã/
tis. De intrantibus diſtributõnes ex ſolo
introitu ad horas. De dantibus ſe totos
ad practicationes ſeculares et quandoq3
ad turpes queſtus. Et ſimiles multes. q̃s
omnes diſſoluere/ breuitas affectata recla
mat. Sed quatuor conſiderationes qua/

ſi totidem claues pro apertione faciliori
placet afferre. ¶ Prima conſideratio. Ec/ J
cleſiaſtici qui non penitent ſed computre/
ſcunt in peccatis ſuis/ nullũ opus faciunt
apud deum. pro ſe vel alijs acceptũ ſibi ad
conſecutionẽ vite eterne. pro quãto fruct⁹
ſuorum operũ talis ex corrupta radice pro
cedit. que radix eſt eorum voluntas depra
uata. Elongantur quoq3 magis ⁊ magis
a deo. quoniam q̃ longe a peccatoribus ſa
lus. Hoc intendebat domin⁹ cũ ait. Ma/
ledicam benedictionib⁹ veſtris. ⁊ ſilia plu
rima in hanc ſententiã. ¶ Secunda cõſi/
deratio. Eccleſiaſtici quãuis impenitẽtes
implentes tamen ea que ex inſtitutione be
neficiorũ ſuorum iniuncta eis ſunt. in ho
ris dicendis. ⁊ ſimilib⁹. ipſi faciunt fruct⁹
beneficiorũ eſſe ſuos. ſaltem apud homĩes
nec ad reſtitutionẽ obligantur. Obligan/
tur tamen in foro conſcientie/ aliter recom
penſare benefactorib⁹ ⁊ fundatorib⁹ ſuis.
preſertim faciendo ſibi amicos de mãmo/
na iniquitatis. vt per alios ſuppleant re/
demptionem ⁊ ſatiſfactionem/ quã ipſi ſi/
ne gratia permanẽtes/ inſufficienter agũt
Valent preterea huiuſmodi beneficia/ nõ
ex virtute pſonarum. quoniã tales ſuppo/
nuntur eſſe in peccato mortali ⁊ per conſe
quens dei hoſtes odioſi. ſed ex perſona to
tius eccleſie. ⁊ ex offerentium deuota pieta
te valorem ſuſcipiunt. qualem ⁊ quantũ
nouit deus. ¶ Tertia conſideratõ. Plus
congruit eccleſiaſticis noticia ſacre legis
q̃ alia. et multis ipſa eſt de neceſſitate pre/
cepti. ſed magis et minus/ pro diuerſitate
officiorum curarum atq3 dignitatũ. Cu/
rati nominati tenentur ſcire precepta dei:
et articulos fidei in quodam generali pro
denũciando ſubditis. Materiã inſup de
ſacramentis eccleſie. prout in cõmuni vſu
practicatur ⁊ verſatur. vt de modo bapti/
ſandi. de modo audiendi confeſſiones. et
interrogandi. ⁊ docendi. et abſoluendi. et
penitentias iniungendi. de modo matri/
monia contrahendi. de modo ſacre vnctõ
nis. et de inſtructione illius qui laborat in
extremis et ſique ſunt talia. Curati p his
ſciendis ſi non laborant vel ſtudendo vel
audiẽdo/ an ſint in ſtatu ſalutis. ipſi vide/
rint. ego non eſtimo ¶ Quidam tracta/
tuli ſuper his communibus/ confecti ſunt
Quos ſaltem habere deberent tales ec/
cleſiaſtici. quoniam nec ſumptuoſi ſunt in

tranſcribēdo. nec diſpēdioſi ⁊ difficiles in
intelligēdo. De platis vero ꝙ abſentes ſūt
nihil hic diffinio. quēadmodum pati eſſe
debent ad faciendum ⁊c. ¶ Quarta con/
ſideratio. Intentio eccleſiaſticorū in om/
nibus ſuis actibus debet eſſe diuinus ho
nor ⁊ eius obſequiū. ⁊ conſequēter ex inci
denti ⁊ quaſi acceſſorie/ ipſi poſſunt tempo
ralia deſiderare ⁊ adquirere pro ſuſtentatō
ne decenti ſuorū ſtatuū. decentē intelligite
ſtatum prout ſapiens iudicabit. ⁊ nō pro/
ut ambitio vel auaricia ſuadebit. Iuxta ꝗꝫ
conſiderationē datur regula conſequēter
ad ſciendū ſi in celebrationibꝰ miſſarum.
ſi in horis lucratiuis. ſi in alijs opibꝰ ſuis
imo etſi in multiplicatione beneficiorum
ipſi eccleſiaſtici ſint ſymoniaci. vł ſymonia
aut turpi lucro notandi. Deſcendere autē
ad ſingula omnino diffinienda/ neqꝫ faci
le eſt neqꝫ poſſibile ſub certa regula. ꝓpter
varietatem circūſtantiarū. ex quibus/ iu/
ris variationem ſcit nemo.

Plura dici potuerāt. ſed interim cō
tenti/ ⁊ ad ſecundā noſtre exhorta
tionis partem tranſeūtes/ oſtenda
mus ex loco in quo ſumus/ congruitatem
penitendi. ¶ Locus noſter viri patres et
fratres locus eccleſie materialis in quo fre
quentius cōuerſamur/ nos admonet ſi nō
obſurdeſcimꝰ vt obediamus dicenti xpo.
Penitemini ⁊c. Quanꝗꝫ enī vallis hec mi
ſerie/ locus ſit vniuerſaliter fletus ⁊ peni/
tentie/ vbi tanto magis flendum eſſe dicit
Augꝰ. quāto minus fletur. nihilominꝰ tē/
plorum locus/ ſua quidē religione ⁊ qua/
litate cōmonere facit vt peniteamꝰ. Quid
itaqꝫ aliud vidētur pdicare imagines om
nes in eccleſia ante quaquerſū. ſupra. ſub/
tus. ⁊ in lateribꝰ. cantus inſup ⁊ pulſus. ea
quoqꝫ que legunt̄ ⁊ fiunt omnia. niſi leue/
mus ſurſum corda. ⁊ nō mentiamur reſpō
dentes: habemus ad dn̄m. Leuare autem
ſurſum corda nequeūt ſane ipſi peccatores
ſine penitentia. ⁊ magna penitētia. ¶ Ha
bent ſeculares hoīes ſeu militares ſeu ple/
bei/ loca ſua: in quibꝰ exercent̄. plena mul/
tis ſpectaculis. vanitatibus. ⁊ inſanijs fal
ſis/ que penitentiā non ſolū non incitant
ſed pturbant. Uide fora negocioſa/ abun
dare infinitis periurijs. fraudibus. mur/
muribus inconditis. clamoribuſqꝫ diſſo/
nis. Uide curias patrocinantiū. intra ꝗ/
les/ nota litigantiū magniloquas linguas

acutas et inſtructas vt narrent fabulatio/
nes ſed non vt lex tua domine. De curijs
curialium quid aliud dicturus ſum/ quaꝫ
quia tote cure ſunt. et tote cure vaniſſime.
nec cure celeſtes. ſed plerunqꝫ ſceleſte. Nō
diſcurram per ſingula talium loca quorū
plurima a ſanctis doctoribus merito in/
terdicta ſunt eis qui penitentiam ſalubreꝫ
integro animo peragere moliuntur. ¶ At
uero nos eccleſiaſticos continet locus ſa/
cerrimus. locus religioſiſſimus. locus to/
tus penitentie ſalubris prouocatiuus. ſi
tamen in eo non manemꝰ ſicut beſtie. igna
ri myſteriorum omnium que fiunt et cer/
nuntur. Si preterea corpore exiſtente in
eccleſia/ non ſit animus in patinis. ſicut ē
apud Terentium. Si deniqꝫ non facimꝰ
de domo orationis/ domum negociatio/
nis et ſpeluncam latronum. Quo pacto
fit: Certe aut cogitando aut garriendo ſe/
cularia. aut diſtributiones diuinas tanꝗꝫ
nobis qui nō eas lucramur indebitas fur
tiue rapiendo. furtiue dixerim iudice deo:
etſi non mundo. qui ſi eos ſoluit. non ta/
men abſoluit. ¶ Ceterum crux et crucifi/
xus/ nonne loquuntur vt penitentiā aga/
mus. cum talem ipſum chriſtum ante ocu
los ſtatuāt. quo nullus vnꝗꝫ acerbius do/
luit. non pro ſuorum ſed pro noſtrorum
ſatiſfactione peccatorum: Sanctorum
rurſus ſanctarumqꝫ imagines idem ſua/
dent. ingerentes memorie noſtre ꝙ ꝑ mul
tas tribulationes oportet nos intrare in
regnum dei vt ipſi ⁊c. Deniqꝫ tumbarum
ſculpture. magnis nos vocibus et lamen/
tis/ ad penitentiam prouocare nō ceſſant.
ingerentes quid illi ſint. quid fuerunt. ꝙd
de nobis meruerunt. quid exigunt vt ſu/
um/ quorum corpora incinerata/ tegit tel/
lus. ¶ Si ad hos omnes et ſimiles aſſi/
due clamores nequaꝗꝫ aperimus aures
mentis intimas/ non iam ſurdaſtri ſed ſur
di ſumus. imo ipſis quas intuemur ⁊ cal/
camus imaginibus atqꝫ ſimulacris aſſi/
milati ſumus que habent aures et non au
diunt. Quid de ipſo ſacroſancti dominici
corporis ſacramento ſatis vnꝗꝫ dicturus
ſum. malo nunc ſilere ꝗꝫ pauca dicere. Ue
illis qui abutuntur eo ad cumulum pec/
candi/ quod ſingulariter datum eſt ad au/
xilium ſubleuamēqꝫ penitēdi. Hi ſunt in
digni tractātes illud. quos ſub queſtione
terribili increpat dn̄s per ꝓphetam. Quid

eſt ꝙ dilectus meus fecit in domo mea ſce
lera multa. ¶ Nõ nos ita viri patres ⁊ fra
tres. ſed in loco tali tanq̃ diuino et celeſti
audiamus vocem dñi imperantis vt amo
tis calciamentis noſtre vetuſtatis ꝑ peni/
tentiã. ſuũ eſt eni hoc officium ſtem⁹ in ter
ra hac que ſancta eſt dicentes cum Jacob
Terribilis eſt locus iſte. non eſt hic aliud
niſi domus dei ⁊ porta celi. Etenim domi
nus eſt in loco iſto. et nos. ergo ſancti ſu/
mus qui habitamus in ſancto quib⁹ dei
gratia conceſſit. ſi non abutimur. illa vota
prophetica. Unã petij a domino hãc re.
vt inha. in domo domi. Et rurſum. Quã/
dilecta tabernacula tua domine vir. ⁊c. Et
iterũ. Elegi abiectus eſſe in domo dei mei
⁊c. Ad quid? Ad penitendũ ꝑcipue. Peni
temini ergo. ¶ Circa hec quadruplex oc/
currit conſideratio moralis. ¶ Prima. ſã/
ctius eſt et deo placentius et fructuoſi⁹ re/
gulariter/ orare deum in templis et locis ſi
bi dicatis q̃ in alijs. Ualor quippe oratõ
num ibidem factarum cumulatur ex ora/
tione generali et loci maieſtate. ex qua fit
deuotionis maior incitatio. Propterea
nõ abſq̃ grandi ratione ſedula religio pa
trum noſtrorum/ particularia oratoria ve
tabat. preſertim pro miſſis celebrandis.
Dixi in conſideratione regulariter. quo/
niam accreſcere valor ipſis orationibus
aliunde q̃ ex loco ſancto poſſet. ¶ Secũ
da conſideratio. Omnis blaſphemia/ que
attribuit deo vel ſanctis eius/ indigna vel
turpia/ vel verbo vel facto vel ſigno/ tan/
to execrabilius fit in eccleſia quãto locus
plus ſacer eſt. Que blaſphemia/ ſi fiat ſub
ludi ſpecie/ debet auctoritate per ſuperio/
res ſerioſe reparari. Hec cõſuetudo ad op/
poſitum alleuiat imo aggrauat. quia ve/
riſſime corruptela eſt. et ſacrilega corru/
ptela. que in caput ſuperiorum redunda/
bit. ſi non pro ſuo officio remediare cura/
uerint. maiori quidem animoſitate quam
pro ſuis tẽporalibus decertarent. ¶ Ter/
tia conſideratio. Una ex cauſis quare ec/
cleſiaſtici mali et impenitentes/ peſſimi
ſunt ſupra ceteros (prout ſepe expertum
fuiſſe teſtatur Aug⁹. et tempora mea idem
monſtrant ad oculum) aſſignatur conue/
nienter. quia tales ipſi deo magis ingrati
ſunt dum abutũtur eis omnibus que eos
ad penitentiam prouocare debuerãt. Om
nia enim remedia pro ſua correctione vt
ſunt exempla ſanctorum et predicationes
⁊c. conuerterunt in faſtidium et contem/
ptum ex continuo auditu et viſu. adeo vt
tandem ſe eſſe credant ſapientes et prudẽ
tes pre alijs monitoribus ſuis. quoniam
impinguati ſunt incraſſati dilatati. ideo
dereliquerunt deum factorem ſuum ⁊c. et
humilitatem noſtre religionis et ſuorum
promulgatorum/ ponunt in abominatio
nem ſibi. Qualis igitur ſpes ſalutis eẽ po
teſt. vbi que fuerant remedia/ couertuntur
in nauſeam et venena? ¶ Quarta conſide
ratio. Affectiones peruerſe que ſeparant a
deo/ damnabiliter fiũt vbiq̃. damnoſius
in eccleſia. Negociationes preterea ſecula
res/ fiebant olim in templo hieroſolymita
no diſplicibiliter chriſto. hoc ex ſuo zelo
ſubuertente cathedras numulariorum ap
paruit. Nunc diſplicibilius fiunt in tem/
plis ſuis. in quibus myſteria magis ſpiri/
tualia/ conuenit celebrari. Hec de ſecunda
parte ſermonis.

Poſtremo fas

nobis eſt/ non ſolum ex ſtatu ꝑ
ſone/ nec ex loci qualitate corro
borationem addere noſtre ora/
tioni pro perſuadenda nobis penitentia
vt iam fecimus. ſed etiam tertio ex tempo
ris qualitate. ¶ Omitto ꝙ tempus omne
vite miſere huius et erumnoſe/ tempus lu
gendi eſt/ tempus q̃ penitendi. Non lo/
quor de tempore hoc quadrageſimalis ab
ſtinentie/ quod intrauimus. quanq̃ mul/
ta dici ad rem competerent. Tum de ieiu/
nijs/ qua obſeruatione complenda ſunt:
et qui ſunt quos pia neceſſitas excuſat.
Quali inſuper delicti obnoxij ſunt eccle/
ſiaſtici tranſgreſſores et fundatores hu/
iuſmodi ieiuniorum. Tum preterea de ie
iunio quadragenario chriſti quali quali/
terq̃ fuerit completum virtute. ¶ Suffi/
ciat ad dolendum lugendum penitendũ/
q̃ continuo/ aſpectus huius temporis:
imo huius tempeſtuoſe etatis noſtre. in
qua regnat luctuoſiſſimum abſq̃ exẽplo:
imo nullis vnq̃ luctib⁹ equanduz ſciſma.
quod nõ vetuſtate cõſumit vt omnia. ſed
in dies/ altius radices malas agit. ⁊ tanq̃
fama monſtrum horrenduz in dies vires
adquirit eundo. Expectauimus pacẽ de/
plorat propheticus ſermo. ⁊ ecce turbatio

Sic eccleſia inſanabili quodã cancro depaſcitur egreſcitq; medendo. Sic ſuã hydram patitur que ex ſucceſſione fecundioꝛ fit. Ipſa inſuper minotaurus vix egreſſibili laboꝛinto circũdatur. ⁊ moꝛe ferarum habet in rete pedes ſuos. ¶ Nunquid nõ igitur tempus tale eſt in quo penitere ⁊ dolere cum ingenti gemitu et plangoꝛe aſſiduo cũ lacrimis ⁊ rugitu coartamur nos eccleſiaſtici ⁊ dicere. Tu exurgens domĩe miſereberis ſyon. quia tempus miſerendi eius quia venit tempus: Et iterũ. Tempus faciendi dñe diſſipauerũt legem tuã. legem charitatis vnionis ⁊ pacis. ¶ Prima cõſideratio. In omni tempeſtate grandi ⁊ internetione/ vbi primũ incipit a ſanctuario dei ſaluberrimũ eſt/ iuxta Ezechielis viſionem/ ſignari ſigno thau in frontibus. Illi quippe ſoli ſaluantur ſic ſignati Quale ſignũ illos ſolos accipere notat ꝑdicta viſio qui gemunt ⁊ dolent ſuper cunctis abominationib; que fiunt. hoc autẽ per penitentiã fieri ꝑſpicuũ eſt. Ubi vero magis inceperit ira dei a ſanctuario ſuo q̃ hoc tempꝛe miſero quis legit quis audiuit: Penitemini ergo. ¶ Secunda conſideratio. Quoniam facta eſt ſciſſio ita vniuerſalis in coꝛpoꝛe myſtico ex peccatis ſingularium ꝑſonarum ⁊ eoꝛum ꝑuerſis moribus quomõ fit in coꝛpoꝛe vero diſſolutio eius ex vitio moꝛbido partiũ ⁊ coꝛruptis humoꝛib; ꝯſequens eſt vt penitentialis medicina primũ reciꝑet in membꝛis ſanitatem. preſertim cum videat hic eſſe digitus dei. cũ humanũ auxilium quaſi penitus deeſſe ſentit. Quapropter impetrandum eſt diuinum: teſtimonio Joſophat. Que impetratio nõ melius q̃ per penitẽtiam humilem adquirit. Quoniã ſicut exaltatio ambitioſa ⁊ perdita multoꝝ eccleſiaſticoꝛũ tam feda abiectione humiliauit eccleſiam/ ipa ſi queritur rurſus exaltari vt per penitentiam humilem hoc fiat neceſſe eſt. Penitemini ergo. ¶ Tertia conſideratio. Reuerentia pia ad matrem viget plus q̃ alias in filijs/ tempoꝛe neceſſitatis ⁊ cõculcationis ſue. vt humilientur ⁊ doleant et penitentie ſigna demonſtrent. preſertim vbi per talia/ miſerabilibus eiuſdem matris neceſſitatibus ſubueniri conuenit. dũ ſinguli filioꝛum ſingula merita ſua: ſicuti quaſdam donationes et redemptiones cõferunt in commune ad redemptionem matris captiuate. Sic eſt in preſenti tempoꝛe. Penitemini ergo. ¶ Quarta conſideratio. Sciſma preſens / non impedit veram penitentiam imo magis ad eandem faciendam animat ⁊ inducit tanq̃ ad primum antidotum ⁊ medium pro poꝛtu ſaluti ꝫ attingendo. Scio tamen nõnullos hincinde poſſe inquietari a ſcrupulis et queſtionib; plurib; ſuper caſibus reſeruatis. ⁊ ſuꝑ poteſtate clauiũ. ⁊ alijs ꝑplexitatum nodis quib; ſciſma ꝑſens reſperſum eſt. Scio nihilomin⁹ reſponſum factũ eẽ anthonio. q̄ ſola humilitas omnes diaboli laqueos ſecura ꝑtranſfugit. Humiliatus ſum et liberauit me inquit ꝓpheta. Nulli vero abſq; penitentia datur poſt peccatũ talis humilitas que rurſus exaltet. Soli igitur bene penitẽtes ſecuri ſunt. q̃obꝛem penitemini. ¶ Hec foꝛtaſſis ſufficere potuerant de neceſſitate penitentie noſtre/ niſi reuerentia euangelij hodierni cui credi opoꝛtet. et q̄ appropꝛiate de eccleſiaſticis loquitur/ cogeret nos ſua maieſtate vt aliquid diceremꝰ. nec ipm noſtro ſilentio indigno tranſiremꝰ. ¶ Itaq; euãgelicus ſermo. xxiij. c. Mat. vnde euangeliũ hodiernũ cõſcriptũ eſt/ loquens in ꝑſona xp̄i ad phariſeos ⁊ ſcribas ſui tp̄is/ notat in ſpeciali. ſub repꝛehenſionib; quatuoꝛ. ⁊ octo maledictionib;. a quib; debent eccleſiaſtici ꝑcauere. vt increpatio maloꝝ. bonoꝛũ ſit inſtructio. ⁊ vt ſuꝑ malo cognito/ penitentia ſalubꝛioꝛ fiat. ¶ Prima repꝛhenſio eſt dicere bona ⁊ non facere. hoc enĩ quid aliud eſt q̃ ſe propꝛia voce damnare ⁊ talem eſſe cui merito dicat dñs. Ex oꝛe tuo te iudico ſerue neq̃. Videte aũt patres et fratres quãto amplius eſt delictũ. neq; dicere bona neq; facere imo dicentibus atq; facientibus modis omnibus ſerio ⁊ ioco clam ⁊ palam cõtrariari. ¶ Secũda repꝛhenſio eſt onerare ſubditos duris ⁊ multiplicatis ponderib; ꝑceptoꝛũ ⁊ penarũ. digito autẽ ſuo nolle ea mouere. Quo in loco culpant illi eccleſiaſtici qui excõmũicationũ ⁊ vexalium ⁊ maledictionũ ſententias accumulãt ſupꝛa merita. quo fine/ ipi viderint ⁊ q̃ conſone ad euangelicã libertatem. ¶ Tertia repꝛhenſio eſt hypocriſis et ſupſtitioſa in habitibus. quibus ſanctitatem aut religionem ꝑferunt. qualia intus hoꝛrent et fugiunt ipſi taliter induti: qualiter induimur nos eccleſiaſtici om̃es

diuiſi a populo . precipue dum in eccleſia
miniſtramus. Sed ſepe mentiūtur he ve
ſtes.dum aliud monſtrant extra. aliud te/
gunt intra:exterius ſanctitatē interius vi
litatem ¶ Quarta rephenſio eſt ambire
vanam gloriam.in locorum eminentia.et
alto recubitu in cenis.in ſalutationib9 po
pularibus atq̧ forenſibus.in titulis ꝛ ap
pellationibus.nomīe magiſtri aut patris
aut domini. ī quibus omnibus corrupta
affectio magis q̄ ipſa actio que de genere
bona eſt/ꝛ bene fieri poteſt/inculpat. Po/
teſt enim aliquis omnia iſta querere/ſi ſta
tus ſuus ꝛ vocatio/ exigāt pro vtilitate rei
publice ꝛ eccleſiaſtico honore.non pro ſin
gulari ambitione. Aliquis enim ex eccle/
ſiaſticis/cur non fas habet alte ſedere ꝛ ſa/
lutari populariter . et appellari vel mater
vel pater.vel dominus ſi non iſtis delecte
tur. Hoc eſt ſi non nomina tm̄ ꝛ famā ſed
res ꝛ opera ꝛ officia p nomina deſignata/
querit ꝛ implet.nō ad ſuam ſed ad dei lau/
D dem magnificentiā ꝛ gloriam ¶ Sequū
tur octo ve. Ve primū eſt claudere viam
celi pverſis moribus ꝛ exemplis. Hoc fit
dum imperiti ꝛ ſimplices ex populo/argu
unt ſibi licere ea que vident patres et pa/
ſtores ſuos facientes. ¶ Scdm ve ſub p̄/
textu longarū orationū viduas ꝛ ſimpli/
ciores ſpoliare. A quo ve non immunes
ſunt hi qui obitus ꝛ ſeruitia multa in ec/
cleſia pollicentur.ꝛ ea vel non exoluūt.vel
ipfecte ac negligenter exoluunt ¶ Ter/
tium ve traduci poteſt appropriate ad ec/
cleſiaſticos.querentes promotionē alicu/
ius ad ſtatum eccleſiaſticū.vel contra eos
qui affectu carnali vel alio faciunt eum p/
uerſis exemplis et moribus duplo filium
gehenne q̄ futurus erat in ſtatu ſeculari.
¶ Quartum ve contra malos interpretes
xpi.ꝛ ſpecialiter iuramentorū ꝛ votorum
in quibus fallūtur ꝛ fallunt ex ſacerdotū
ordine/in confeſſionib9 audiēdis ¶ Qui
tum ve contra eos qui decimas vſq̧ ad mi
nimū eſſe ſoluendas decreuerunt ꝛ grauio
ra ipſi derelinquunt Iudicium ſcꝫ miſeri
cordiam ꝛ fidem/ ſicut apud quoſdam in
eccleſia plus puniretur tranſgreſſio vnius
cerimonie ꝛ traditionis humane/ q̄ blaſ/
phemia in deum aut ſuorum preuaricatō
mandatorum ¶ Sextum ve mūdare di/
ligenter id quod foris eſt in vaſis quibus
deo miniſtratur. vt eſt calix. ꝛ conſcientiā
dimittere rapinis ꝛ immundicia pleniſſi/
mam. Ut faciunt qui in cōſcientia pecca/
ti mortalis/ꝛ in cōtinuo ꝓpoſito non relin
quendi peccata ſua/ neq̧ occaſiones pec/
catorum/miniſtrare pſumunt ¶ Septi/
mum ve contra hypocriſim eorū qui ſan
ctitatem fingunt extrinſecis ſignis.int9 au
tem ſunt hypocriſi et iniquitate. compati
merito ſepulcris dealbatis. Nō ſi culpan
tur hi qui mali ſunt/ quo vituperio digni
videntur qui peccata ſua predicant gloriā
tes cum malefecerint et exultantes in reb9
peſſimis in pniciem ꝛ contagionē ꝛ ſcan/
dala certa puſillorum. Cuidam.imprope
rium dixit alius. Ubi hypocrita. Cui acu/
ta mordacitate reſpondit iniuriatus. Tu
talis es vt nec hypocrita dici poſſis. Ita
palam ꝛ in publico pverſus es vt nullus
fictioni locus relictus ſit ¶ Octauum ve
eſt qui ſanctis reuerentes eſſe videntur.co
lentes eorum ſepulcra memorias atq̧ reli
quias.ipſi tamen eos nequaq̄ imitantur
in ſanctitate. imo pſentibus inimicantur
et inſidiantur qui ſanctorꝫ vitam atq̧ mo
res queſierint imitari ¶ Ad que omnia ve
ſubiungitur horrenda concluſio. Ecce re/
linquetur vobis dom9 veſtra deſerta. Do
mus hec domus erat ſynagoge. cui ſucce/
dit domus eccleſie. quā iam pene deſertio
ni vicinam intuemur vt olim ſynagogā.
Auertat hoc pius eccleſie ſponſus Ihs
xps. Auertet autem ſi fuerimus peniten/
tes.ſi nos benigne intuitus fuerit ꝛ cōuer
tet ad ſe. et tandem reponet in firmiſſimo
habitaculo ſuo. ad quod nos pducere di/
gnetur qui ſine fine pmanet in ſecula ſecu
lorum Amen: ¶ Finit.

Sequitur item ſer/
mo eiuſdem factus in cena domini ꝓ hu/
militate. valde notabilis:

A Deo exiuit ꝛ ad deum vadit B
Originaliter Iohis.xiij.ꝛ in
euangelio pn̄tialiter recitato
Nos ꝛ mei ſil'es qui a deo exi
uim9 p peccatū longe nimis.
Quia longe a peccatorib9 ſalus.vadam9
nūc rurſus ad eū/p orōnis ꝛ pie inuocatō
nis greſſum.mox aderit. quia ꝓpe eſt dn̄s/
omnib9 inuocātib9 eū in veritate. Cuius
orōnis nr̄e mediatricē te cōſtituem9 o vir
go beata virgo/deo iunctiſſima. ad quam
de9 venit.ꝛ a qua ſm corp9 exiuit. Te nūc

ob hoc ſalutantes ⁊ dicentes. Aue maria.
¶ A deo exiuit ⁊ ad deum vadit. ſcribitur
vt ſupra. Alta verboꝝ ꝓfunditas. alta ni/
miruͣ. ⁊ quis cognoſcet eam? Sed ita loq
decebat conſciū ſecretoꝝ dei. Hic tam ſub
limis volatus grandi aquile ſpūali homi
ni videbat᷑. cui ex ſententia dicere fas erat
illud phie apud Boetiū li. iiij. metro pri/
mo. Sunt eteni penne volucris mihi que
celſa cōſcendant poli. quas ſibi cum velox
mens induit peroſa terras deſpicit ⁊c. ¶
Mihi vero quid ni ſtupor mentis et di/
gna admiratio debebatur ad hanc ſcienti
am que mirabilis facta ex me eſt conforta
ta eſt. ⁊ non potero ad eam? Quid niſi ve/
nerabūdum quoddam ſilentiū congrue/
bat? Congruebat vtiq; ſilentium potius
ꝙ elato ſermone de diuinis obſtrepe inter
olores me raucum anſerem. potius ꝙ ſor/
didis pedibus affectionū. manibuſq; opa
tionum me ſanctuarium verborum dei te
merariū introire. Sed officij mei debituꝫ
ipſi vos ſcitis. ſed ⁊ frequens deuotionis
veſtre conuētus ⁊ preſtolatio quippiā vel
impfecte balbutire cōpellit. ¶ A deo inqt
euangeliſta exiuit. Miror ſi non protin᷒
ad hoc verbuꝫ miramini. De quo nempe
alio iſtud dicitur. A deo exiuit / ꝙ de ver/
bo quod eternaliter eſt apud patrē? quoni
am in principio erat verbū ⁊ verbum erat
apud deum. ⁊ deus erat verbum. Si eter/
naliter apud deum / qualiter a deo exiuit .
quomodo eternaliter apud deū? Sed di/
ces exitus iſte verbi a deo / eſt ipſa filij ge/
neratio. verum eſt ſi eſt filij generatio ſicut
eſſe confitemur. Uides ꝙ iſte exitus pror/
ſus eſt ineffabilis. De eo quippe ſcriptuꝫ
eſt. Generatōnē eius quis enarrabit? Iſa.
liij. ca. Propterea cur conaretur eloqui qđ
enarrari nō poteſt. nō eſſet illud ſobrie ſa/
pere. Quid ſiquis loquatur nō iam homi
num ſed angeloꝝū linguis. quo pacto ef/
fari ſufficiet deum a deo exire / non locali
ter non dimenſionaliter. non diuerſificate
ſubſtantie / neq; durationis varietate ſed
perſonali tm̄ diſtinctione? Qui ⁊ regredi
dicitur ad deū dum ſuū rependens amorē
patri / ſpirat ⁊ quodāmodo donat ſpiritū/
ſanctum. donū preſtantiſſimuꝫ ⁊ vtriuſq;
nexum. ¶ Sed ſileamus interim de ſecre
tis his celeſtib᷒ ⁊ pſcrutatioreꝫ inueſtiga/
tionē hui᷒ diuini exitus ⁊ regreſſus ad in/
tra / nos vel ad ſcholā vel ad celebritatem

beatiſſime trinitatis remittam᷒. Illic ma/
gis diſcere eſt / quomodo filius egreditur
a patre vt imago pulcerrima a pulcerrimo
vt verbū ſententioſiſſimū. vt ars omnium
fecūdiſſima. vt exemplar diſtinctiſſimū. vt
idea ⁊ forma quedam omniū capaciſſima
et actualiſſima ⁊ potentiſſima. Sic igitur
exiuit xp̄s a deo. eternaliter ꝓductiue. ⁊ ad
deum vadit / ſpiratiua dilectione. ¶ Am/
plius vero ꝯſiderationi noſtre / alius obij
citur xp̄i a deo exit᷒. alius quoq; ſui ad euꝫ
regreſſus. nō quidem intrinſecus pſonali
ter vt prius. ſed denoīatione quadā extrin
ſeca. ⁊ idiomatū mutua ꝯmūicatione. quā
operata ē humanitatis aſſumptio. Et qđ
eſt precor hoc modo xp̄m a deo egredi? ni
ſi eundem in hoc calamitoſo vallis lachry
marum exilio / dignanter incarnatum? cō/
morari. affligi. cruciari? Nihil quippe lon
ginqui᷒ a deo poterat excogitare mens hu
mana / ꝙ impaſſibilem ad paſſionem egre
di. inuiſibilem videri. immortalem quoq;
eſſe participeꝫ mortis. Aſt xp̄m regredi ad
deum / eſt ipſum a mortuis reſurgere. Iaꝫ
non moritur quoniā mors ei vltra nō dn̄a
bitur ad Rho. vi. quādo in patria ⁊ ciuita
te ⁊ regno patris in celeſtib᷒ ad dexteram
ſuam ſedet in eternū. cum omnia ſubiecit
ei deus ad hebre. ij. Hic eſt verus iuſticie
ſol qui oritur in natiuitate. occidit in paſ/
ſione. ⁊ ad locum ſuū reuertitur in glorio/
ſa aſcenſione Eccleſiaſtes primo. Et quia
habent proprias ſolennitates hec myſte/
ria / ſuoſq; ſermones. tantūdem dictum ſit
hic / quomodo xp̄s a deo exiuit ꝑ incarna/
tionem ⁊ ad deū vadit ꝑ glorificationem.
¶ Demū repibilis eſt exitus quidam ter/ Q
tius / xp̄i a deo / ſm animā qui cōmunis eſt
omnibus creaturis. Dicit itaq; diuinus
theologus Iohānes. Quod factuꝫ eſt / in
deo vita erat. Uita erat. non quidē ꝑ iden
titatem realem ⁊ eſſentialem rei facte ad fa
ctorem. vt manichei blaſphemant. dicen/
tes animam eſſe partem a deo deciſam per
actionem principis tenebrarum. Sed vi
ta erat / per idealem et viuificam / exempla
rem ſeu archetipam cognitionem ⁊ virtu/
tem producendi efficaciſſimam. longe ex/
cellentius. longe ineffabilius / ꝙ in ipa mē/
te artificis / domus fabricanda vel imago
pingenda / exiſtat ⁊ ſuo modo viuat. Quid
vero ſint huiuſmodi idee. ⁊ qualis ſit ea/
rum diſtinctio / nō eſt hic diſputandi loc᷒.

Multe doctoꝝ traditiones in vnam veri
tatem (ſi bene capiantur) reducibiles ſup
prime ſententiarū diſtinctione habentur.
¶ Ad hoc igitur eſſe ideali illud recte per
hibetur egredi/quicquid fit extrinſecus ī
eſſe ſuo reali. regredi autem non niſi crea/
ture rōali ꝓprie datū eſt. quāq̄ȝ velit Boe/
tius/omnia in ſuum regredi principium
velut ſi flumina vnde exeunt reuertantur
Eccl'ſ. i. Et qū h̄ : Qū repetūt ꝓprios q̄ȝ
recurſ⁹. redituq̄ȝ ſuo ſingula gaudēt. Nec
manet vlli traditus ordo/niſi ꝙ fini iun/
xerit ortum. ſtabilemq̄ȝ ſui fecerit orbē. li.
.iij. Metro. ij. Hoc fit. dū motus inditos
nature ſue/cuſtodiūt. dumq̄ȝ vices indul/
tas pagūt: agendo patiendo monendoq̄ȝ
¶ Atuero q̄tum tibi eſt creationis egreſ
ſus excellentior (o rationalis ſpūs) tanto
regreſſus tuus ad deuȝ/eſt q̄to a reliquis
omnibus a pfectione differentior. Tu nē
pe rōnalis ſpūs ſicut capax et pticeps dei
ſolus factus es p intelligentiam atq̄ȝ ratō
nem. hinc ad imaginem dei et ſimilitudi/
nem factus affirmaris. Gen̄. i. Sic ſoli ti
bi ad deum regredi cōceſſum eſt/p cogni/
tionem et amorem. Dirigūtur cetera ī cur
ſibus ſuis et ab agēte infallibili. ſicut ſi vi
dens aliquis/cecum ducat vt dicit auctro
is. Tu ſola/videns videntem inſequeris
Tu ſola/cognitiue ad principiū tuum re
grederis. vt fias vnū ens cū diuina eſſen/
tia. tertia pte libelli de ornatu ſpūaliū nu/
ptiarum. Anima inquit contemplātis ita
cōiungitur deo/vt fiat ip̄m illud eſſe vita
le et ideale qđ eternaliter in deo p̄habuit.
Quem errorem/vna nuper ep̄la a me edi
ta coarguit. Velim p̄terea cōmonuiſſe vt
de hac materia caute legat. Bern. ad frēs
de monte dei li. ij. ¶ Ceterū anima huma
na p̄cipue illa eſt inter omnes rationales
ſpiritus/que non ſolum regredi ad deum
ſed omnia alia in eum referre debet. Pro/
pterea enim ip̄a corpi cōiuncta et in imis
certis ligata. ſm Platonicos. Propterea
nexum duplicis mundi/tā ſpūalis q̄ȝ cor/
poralis/operat. quaſi duas illas catenas
cauſarū/auream et argenteam/nectens
Denique idcirco in orizonte duplicis mun
di ſtatuitur facies ſua. put diuini theolo/
gi/et eleuati methaphiſici edocuerunt. q̄ti
nus p ip̄am ea omnia referrent in deū co/
gnoſcēdo et vtendo/que ab eo egreſſa ſūt
in creando. Hinc dixerunt Ariſt. i. politi.
et platonici/omnia ꝓpter hominem. ipſuȝ
vero ꝓpter deum factum eſſe. Hinc reſur/
rectionis future neceſſitas cōcludit. Alio
quin naturalis inſtituti finis/fruſtra eſ/
ſet. Sed de his alibi. Demū pſpicuū eſt/
eos ſolos ꝓpria appellatione homines di
ci debere qui boni ſunt et ad deum omnia
referūt ¶ Nunc ad xp̄m redeo. Omia eniȝ
regreſſum hunc p intelligentiam ad deuȝ
et vſum/anima eius perfectiſſimis mōis
exercuit. dum ſeipam et rem quamlibȝ al/
teram/ſola p excellentiaȝ in dei gloriā lau/
dē amoremq̄ȝ reduxit. Hinc aptiſſima ra/
tione. dixit euangeliſta noſter de xp̄o. ꝙ a
deo exiuit et ad deum vadit. Exiuit dico
ſm animam p creationis emanationē/ et
ad deum vadit/p ſui et alioꝝ omniū/in de
um reuolutiōem intelligibilem. Et ſicut
omīa a deo quodammō accepit in ſua cre
atione/dum ꝓpterea facta ſunt omnia/ſic
omnia refert in deū directiue ꝓportionabi
liter ſatis ad primū exitum et reditum eter
nalem ¶ Ad hunc finem olim egreſſus fu
erat adam a deo in ſui primaria creatione
vt ad deum regrederetur p ſpeculationem
et amorem. Sed ve peccato. homo cū in
honore eſſet non intellexit. cōparatus ē iu
mentis inſipientibus et ſimilis factus eſt
illis. Sequimur eum nos beſtiales effe/
cti. vitam pecudum eligentes. qui declinē
animam iugiter ad terrena demittim⁹. q̄
porcino more verſi ad infima vultibus
adheremus. Vor eſt talium. Adheſit ī ter
ra venter noſter. et iterum. Adheſit paui/
mento anima mea. et rurſus. Infixus ſuȝ
in limo pfundi. Hic exclamat ſatiric⁹. O
curuas in terra animas et celeſtiū inanes.
O q̄ȝ ſuauior vox atq̄ȝ iocundior regredi/
entis ad deum et gratias agentis/ꝙ de te
nebris vocauit nos de⁹ ī admirabile lum̄
ſuum/cuius figuram geſſit Petrus/a vin
culis ferreis et carcere tetro liberatus. et e/
ductus de cuſtodia ad confitenduȝ nomī
domini. Vere vincula ferrea cupiditatis
noſtre. Vere carcerem tenebroſum horri
dum ſqualidum et ſceuoſum eſſe ſordidū
deſiderium cordis noſtri. ⁊ anima talibus
immerſa/quando poterit liberis intelligē
tialis ad alta ſubuehi ip̄a ad deū regredi
quando valebit. Hoc itaq̄ȝ fieri eſt impoſ
ſibile niſi in manu forti ⁊ brachio extento
illius qui eduxit vinctos in fortitudine. q̄
de ſtercore erigit pauperem vt ſedeat cum

pꝛincipibus. Qui contriuit poꝛtas ereas
et vectes ferreos confregit. Hoc ſolo aucto
re ſicut anima a deo exiuit/ ſic ad deum va
dit. Qꝫ donum hoc exercentibus ſe ad ip
ſum et non niſi talibus/ de lege cōmuni p/
ſtetur. ¶ Epilogantes ergo concludamus
q̄ eſt vnus chꝛiſti exitus a deo p eternam
generatiōem et habet ſuum regreſſum per
ſpūs ſpiratiōem. ſcd̄o p humanitatis aſſū
ptionem. habet ſuum regreſſum p coꝛpo/
ris gloꝛificatiōem. tertio p anime creatio/
nem. habet ſuum regreſſum p cōtēplatōē3

Post ſenſum litteralem/ theologica
lem ꝛ methaphiſicalem/ ſupeſt vt
thema noſtrum p̄ſertim pꝛimā ei⁹
ptem/ ad nos moꝛes quoqꝫ noſtros tranſ
feramus. Et dicam⁹ q̄ duplex eſt moꝛalis
exitus anime a deo. Unus peſſimus p ſu/
perbiam. Alius optimus p humilitatem.
¶ Per ſupbiam exiſſe legitur filius ille p/
digus in regionem longinquam. Lu. xv.
Quō exiuerunt Adam et Cayn Geñ. iij. ꝛ
iiij. Quomodo egrediūtur foꝛas illi q̄ ima
vident ꝛ loquūtur in idipm ſc3 cōtra deū.
qualiter exierunt ꝛ exibūt. Diſcedite a me
maledicti in ignem eternum. Math. xv.
Longinquus valde ꝛ peſtiferus hic exit⁹.
quia longe a peccatoꝛibus ſalus. Exit⁹ iſte
a deo non eſt: ſed ſup deum. ſue voluntati
pꝛiam anteponendo. ideo dicitur elatio.
Talis eſt ille qui eſt rex ſup omnes filios
ſuperbie Job. iiij. Qui extollitur ꝛ erit ſu/
per omne qd̄ dicitur deus. ij. ad Theſſal. ij
Taliter egrediens foꝛas euaneſcit vt fum⁹
nec regreditur ſicut coꝛuus. niſi foꝛte p im
patientiam ꝛ rabidam obſtinati odij latra
tionem. loquatur in idipm in deum videli
cet. et dentibus ſuis in eum fremat ꝛ tabe
ſcat. ¶ Eſt p̄terea exitus bonus a deo p hu
militatem. ſed ſub deum. et rurſus ad deū.
Non quidem locali diſtantia. nam q̄ ibit
homo a ſpiritu tuo domine: et quo a facie
tua fugiet: Si aſcenderit in celum tu illic
es ꝛc. Sed fit exitus iſte ꝓpꝛia quadam re/
putatione ꝛ intelligentia. quādo aīa ex cō/
ſideratiōe intima diuine immenſitatis/ re
ſilit in paruitatem ſuam. et ſe ad ſe contra/
hit ꝛ loco cedit. put ad aſpectum magni a/
licuius pꝛincipis/ paupercul⁹ ſeruus aut
damnatus experitur. Hoc ſuo mō aīa iſ. r
mitatis ꝓpꝛie imo cuiuſda3 nihileitatis cō
ſcia/ ad cognitionem p̄ſentie diuinitatis
immenſe hoꝛreſcit. ſtupet pallet contremi/
ſcit. intratqꝫ fugiens a ſe velut in quādā3
deſertam omnis impfectiōis egeſtatis ſue
regionem. quō intrauerat aug⁹ qui dixit ī
libꝛo cōfeſſionū. Et factus ſum mihimet
regio egeſtatis. ¶ Nonne tibi petrus mira
culi ſtupoꝛe in captura piſcium attonitus
ſic exire dominū voluiſſe viſus eſt. Exi in/
quit a me domine qꝛ peccatoꝛ ſum. Lu. v.
Sic hodie manum xpī beatam/ volente3
pedes eius ad lauandum tangere/ ipſe re/
fugit dicēs Dñe tu mihi lauas pedes: Ue
lut ſi verbum p̄dictum repeteret. Exi a me
domine. non lauabis mihi pedes in eter/
num. ¶ O ſupadmirabilem hunc humili
tatis exitum. Felix anima que taliter exit a
deo. qꝛ nunqꝫ rectioꝛi via ad deum vadit.
nam coꝛrelatiua ſunt et omnimode ſe ha/
bentia idem exitus iſte a deo et ad eunde3
regreſſus. Sic vallis deſcenſus ꝛ montis
aſcenſus. Mētioꝛ ſi non ita ſe conſequi te
ſtata ſit veritas. qui ſe humiliat ait exalta/
bitur. Lu. ix. ꝛ. xviij. Hinc Aug⁹ ait ī epl'a
quadam ad dioſcoꝝ. Non aliam tibi inq̄t
ad capeſſendam et obtinendam veritatis
viam inuenies/ qꝫ que inuenta eſt ab illo q̄
greſſuum noſtroꝝ tanqꝫ deus vidit infir/
mitatem. Pꝛima eſt humilitas. ſcd̄a eſt hu
militas. tertia eſt humilitas. Quotiēs hoc
interrogaueris/ hoc dicam: ¶ Bonum eſt
nos hic eſſe (o deuoti patres ac ſapiētis vi
ri) bonum eſt de humilitatis exitu ſermo/
nem audire. De qua vtinam cum humili/
tate et vt res digna erat loqui poſſet/ arro/
gans et ſtulta p̄ſumptio coꝛdis mei. Na3
quale monſtrū eſt/ quale ſacrilegium. ver/
miculum de humilitate loquentem. ꝛ ideo
ſupbire qꝛ laudat humilitatem. h ideo exi
re a deo ſupꝛa deum male p ſuperbiam. q̄ ꝑ
ſuadet ab eodem ſub eodem exire p humi/
litatem: Quis hoc crederet. ſi non qꝛ toti
ens expertum eſt: Sed inter laudandum
humilitatem/ ſurrepit ſupbia dum valde
deteſtari queritur. Ipa quando non intro
ibit. quando non caſtra coꝛdis noſtri ſub
dola machinatione penetrabit: Ue ve fi
lijs adam/ ab hac terrifica pernicie. ¶ Se3
ad humilitatem redeo. ad cuius p̄conium/
tria miracula eius ſupꝛa modum mirabi/
lia: tri plex notificabit conſideratio. Recte
quidam de beato humilitatis exitu/ totu3
huius collationis reliquum contexerunt.
vt alias pollicitus ſum oſtenſurum. Ex ti
tulo humilitatis/ ius tradi humilibus ad

omnia conantur poſſidenda / non quidẽ
ciuili lege ſed diuina. Nam et miſteriũ nõ
dicam diei huius ſolius/ſed totius paſſio
nis dominice/quid aliud principaliuſ elo
quitur/q̃ imitande humilitatis exemplũ?
Propter qđ ſaluator noſter/carnem ſume
re hoc eſt a deo exire et crucem ſubire volu
it. vt oratio dicit eccleſie. Ob hanc deniq̃
humilitatem/cõcludit p̃ſens euangelium:
Exemplum enim dedi vobis vt quemad/
modum feci vobis / ita et vos faciatis.
Tria humilitatis exempla ſumemus / ẽm
tres vires anime. iraſcibilem rõnalem con
cupiſcibilez. Et tres virtutes theologicas
fidem ſpem et charitatem. Et tria diuinis
pſonis attributa ſapientiam potentiam ꝛ
bonitatem. Et iuxta tres ſtatus eccleſie p̃/
latos doctores religioſos. Et ẽm tres ſcri/
pture auctoritates. Prima humilem ſpiri
tu ſuſcipiet gloria. Prouer. xix. Scđa au/
ctoritas. vbi humilitas ibi ſapientia. Pro
uer. xi. Tertia/ Deus ſupbis reſiſtit. humi
libus autem dat grãm. Jacobi. iiij.

Prima cõſideratio

Humilez ſpiritu/ſuſcipiet gloria. itaq̃ hu
militas vera. nam eſt qui ſe nequiter humi
liat. Eccli. xix. Vera inquã humilitas/ dũ
feliciter exit a ſumma potentia ꝛ glia ꝛ ma
gnificentiſſima maieſtate dei/in ſuam im/
potentiam ignominiam ꝛ ſeruilitatem in/
tuendam ſentiendam q̃ efficitur potentiſ/
ſima et glioſiſſima ꝛ ipatrix liberrima atq̃
mõarchica ſup oia. Vultis audire rõez
illam accipite. Perhibet Seneca/ q̃ facil
ad diuitias/ p contemptũ via. Itaq̃ dici/
mus de potentia et gloria ꝛ reliq̃s q̃ mun/
dus offert. et que cõtemnendo fieri noſtra
teſtat Ambro. Unde vero melius q̃ p hu
militatis egreſſum a deo/contemptus iſte
generatur. qñ in compatione diuinitatis/
pſpicue cernitur q̃ vanitas vanitatũ ꝛ om
nia vanitas. omnia mendaciũ? Quidni li
beat exclamare cũ pp̃ha filij hominũ vſq̃/
quo graui corde vt quid diligitis vanita /
tem et queritis mendaciũ? Quidni p̃terea
contempta vanitate ꝛ mẽdacio / faciat hec
ſublimiſſima hũilitas/hec ditiſſima paup
tas/ſolum deum/ glãm ſuam. potentiã ſuã
opulentiam ſuam. et hanc arbitratur eſſe p
tem ſuam hereditatem p̃clarã/et portio/
nem vberrimam in terra viuentiũ cum il/
lo qui dicebat. Pars mea deus in eternum
Et in gallico ſonantius dicit. Ceſt grande
portion et bona pti. Porro quid ad iſta
cõuenientius/ q̃ vt hec humilitas ſit glo /
rioſiſſima/cuius gloria ſolus de⁹ eſt. Hec
vilificatio ſit nobiliſſima/hec abiectio vbi
q̃ famatiſſima. q2 deus/fama ſua nũq̃ ab
eſt. vt hec deniq̃ impotentia/hec ſeruitus/
ſumma ſit potentia imo omnipotentia. ſũ
maq̃ libertas? Oia poſſum inquit apl'us
in eo qui me cõfortat xp̃us ad Phil. iiij.
Videat qui põt/ q̃ta ſit ex aduerſo om/
nis ſupbe vanitatis. egeſtas impotentia ꝛ
vilitas. Nam qua ratione repleret vanitas
ſatiaret egeſtas. dñaretur abiectio. conſoli
daret infirmitas. Attamen quid aliud ſũt
hec omnia niſi vanitas vanitatũ et omnia
vanitas ꝛ afflictio ſpũs? Ex his pſpicu
um eſt quo pacto vim iraſcibilem cui⁹ eſt
in ardua tendere/ pficit hic beatus humi/
litatis exitus a deo. ex deſpatione ſui totali
ſummam de chriſto ſpem gerendo. ꝛ ita ſe/
cundũ omnes alias ſuas virtutes/quas e
numerat Guilhelmus pariſieñ. reliquas.
Ponit itaq̃ humilitas hec/ſolum deũ ſpẽ
ſuam fortitudinem protectionem magnifi/
centiam. et ita de ceteris. Propterea fiden
ter ait. Dominus protector vite mee a q̃ tre/
pidabo? Etenim quo rueret. quomõ muta
ret aliud amplius quid conari poſſet. que
pfundiſſima ſtabilitate/immobilitati pe/
nitus adheret? Quid eam aduerſum viola
ret que altiſſimum poſuit refugiũ ſuum in
firmiſſimo habitaculo tuo qđ operatuſ es
domine? Quo fugeret alibi? Quid aliud
ſpararet? Quãobrem in remedijs humane i/
ſtabilitatis et incertitudine caſuum tam
horrendorum pcellis/figit nauem cordis
immobiliter velut ancora quedam ſpiritu
alis et intelligibilis. Deniq̃ nõ ponit car
nem brachium ſuum vt ſuperbia. que ſpe/
rat in multitudine diuitiarum ſuarum. vel
temporalium vel ſpũalium. et preualet in
vanitate ſua. Hec idcirco ſibi cauet ab om
ni excellentia nimia. ab omni quoq̃ defe/
ctu. vt ne extollatur preſumptione/ nec frã
gatur deſpatione non obſtinetur obſtina/
tione nec diſſoluatur eneruj mollicie/ quẽ/
admodum de his et alijs in omni materia
virtutis ſi vacaret/fieri poſſet manifeſtum
ſi qualiter ardua mediocritate via regia ſp
incedit doceremus. Sed ad dominan / V
tiſſimum eius imperium venio Quid eni
eſt rebus dominari (prout alias pſecutus

ſum latius) quid enim eſt dominari rebus
ipſis/ niſi eis vti poſſe iuſte vt placuerit? Hoc
autem cõuenit humilitati. omnia quippe
aſſumit in ſui facultatem et vſum. dũ propter
deum ſe et omnia alia contemnenda decre
uit. Quo contemptu ſatiatur amplius (ne
nos irrideant pharisei auari hec audientes)
et copioſius abſq; vlla operatione contenta
tur. q̃ ex nuda poſſeſſione ciuilis tituli. q̃si
ſup extendentia inhiante ad quaſcũq; di/
uitias. aut eas p amorem amplectente. aut
eis incubante ac mente tenus inherẽte di/
taretur. Sic de cathone pclare dictum eſt
a ſaluſtio. q quo plus gloriã fugiebat/ eo
magis aſſequebatur. Ita pculdubio de di
uitijs. ita de potentia ſeculi. ita de vmbrati
li quolibet bono huius mũdi ſentire equũ
eſt ¶ O quale igitur q̃tumq; humilita/
tis dominiũ/ habere omnia ſub pedibus/
per generoſum cõtemptum. Omnis locus
quẽ calcauerit pes veſter. i. affectio. veſter
erit inquit dñs Deutero. xi. Quã latũ im
periũ: nihil aliud a deo magnipendere/ vel
a nullis ſubijci neq; cõculcari. Hoc nõne
eſt ſignum magnum apparens in celo in/
telligibili et ſupmo anime rationalis. Mu
lier ſcʒ humilitas/ amicta ſole iuſticie. Nã
quid iuſtius humilitate/ que omnem im/
plet iuſticiam. gl. Math. iij. In capite ei9
corona ſtellarũ duodecim. omni ſcʒ fulgo/
re virtutum radians pfectio. et luna toti9
humilitatis ſub pedibus eius hoc eſt ſub
affectionibus p cõtemptũ. Hec eſt ditiſſi/
ma humilitas que docuit paulũ ſcire abũ/
dare et ſcire penuriam pati. habere oĩa et a
bundare in omnibus. ad Phil. iiij. Quã/
ſi nihil habentem/ et omnia poſſidentem.
ij. ad Cor. vi. Hec exaltauit xp̃ʒ ſũme hũi
litatum in paſſione. et dedit illi nomen qd
eſt ſuper omne nomen vt in nomine Jeſu
flectatur etc. ad Phil. iij. Ecce dominatio
nem omnium p humilitatem. Proinde ſi
hec iure ſuo poſſidet regnum celorum ſicut et
poſſidet. qm̃ ipſorum eſt regnũ celorum. Math
v. quid a dominatione ſua relinquet alie/
num? Deniq; ad ei9 obſequiũ militãt om/
nia. ſeruiunt/ pſunt. obſequũtur. Aduerſa
quidem. vt blaſphemie/ iniurie/ pſecutio/
nes/ neceſſitates/ anguſtie. ad exercitium et
tutelam. ad medicinam quoq; ac neceſſari
am cuſtodiam. Proſperis vero vtitur ad
modeſtam ſobriamq; cõſolationem. Dicã
amplius. militant p ea ſui hoſtes fortiſſi/
mi. nam ex peccatis redditur cautior firmi
or atq; validior. imo vide miraculũ. ipſa
enim ex morte ppria/ reuiuiſcit ſepius forti
orq; reſurgit. Nam quis neget magnã eſſe
humilitatis recuperande ratiõem/ humili
tatem pdidiſſe? Quin etiã oritur ex ſuo cõ/
trario qd eſt ſupbia non minori miraculo
q̃ ſi frigiditatem calor gignat. Humilita/
tis quippe non parua eſt occaſio/ animã
cõtra deum ſuum/ benefactorem ſuũ/ prẽ
ſuum/ dñm creatorem redemptorem ſuper
biſſe. Similia vere non miracula ſed por
tentuoſa monſtra/ demon in filia ſua ſup/
bia crebrius opatur. q ex morte ppria et ex
humilitate contraria et ex ſordibus et aduer
ſis ſibi virtutibus pulcerrimis/ dum ſtul/
te gloriatur fediſſimã trahit originem.
Ad vnum igitur dicere eſt q ſupbie exit9
a deo ſupra deum ſicut egentiſſimus eſt at
q; pauprimus in vilitate paupertatis (Dia
mirum conuertuntur in ſuam inopiam et
deſtructiõeʒ. notatur. Sapie. iiij) Sic mul
to plus beatus ille humilitatis exitus a deo
ſub deum/ opulentiſſimus eſt/ ditiſſimus
eſt/ dominantiſſimus eſt in ſupmo domi/
nationis. quoniam omnia ſibi cooperan/
tur in bonum. mors. egeſtas. cõtumelie. im
mo et angel9 ſathane et diaboli omnes cũ
ſtimulis et tentationibus ſuis. Paulus et
Job huius rei teſtes ſunt. Peccata inſup
et cetere peſtes aduerſe/ ſeruiunt ei et tyria/
cam ſibi efficaciſſimam conficiendo. quẽ/
admodum teſtatur Auguſtinus qui mihi
non credit q expedit ſupbos in turpia quã
q; peccata corruere. Hac arte dominãdi fa
cit ipa de omnibus ſicut de obſequioſis ſer
uitoribus pfectum ſuum ſicut e regione ſu
perbia damnum adquirit ex omnibus. cu
ius oratio etiam fit in peccatum. charitas
in odium. virtutis laus in opprobriũ. dũ
poſt hec oĩa/ erit a deo ingratiſſima pror/
ſus elatione ſupra deum. ¶ Poſtremo hu
militas ſuo modo eſt ambicioſiſſima cupi
diſſima maximi cordis et altiſſimi ſpirit9.
Cur ita? Quoniã dedignatur impleri ni/
ſi ſummo honore. niſi ſummis diuitijs. ni
ſi maxima gloria. Superbia vero vt pu/
ſilli cordis et puerilis et ſtulti/ paruiſſimis
inhiat capitur afficitur et vexata torquetur.
¶ Nunc ad ſtatum prelationis qui poten
tie dei correſpondenter ordinatur in eccle/
ſiaſtica hierachia/ applicem9 que dicta ſũt
et inferamus q abſq; humilitatis exitu in

ſue paruitatis recognitionem actualez vel
habitualem/non poteſt quis platus habe
re euangelici dominij pfectionem. Itaq̃ p
uerſus et diabolicus non ordo ſed horror
dicendus eſt in eccleſia. vbi eſt ſublimior q̃
z ſuperbior. vbi qui maior eſt non fit ſicut
minor. q̃q̃ ita fiat aliquãdo/vel ad ſubdi
torum punitionem Job. xxxiij. Qui regnare
facit hipocritam ꝓpter peccata populi qua
lia nunc horrenda ſunt et abominanda ſu
pra q̃ credi poteſt. Aut ad pſidentis dam/
nationem ſicut in iuda et multis apparu/
it. et illis qui ſubditis incorrigibilibus p/
ſunt ad vtrorũq̃ exicium. vel ad contem/
platiuorum exonerationem ne talibus vilio
ribus occupentur. Ita habemus q̃ pelles
tabernaculi ptegebant archam teſtamen/
ti. ¶ Eſt autem triplex ſignum in prelato
ſue humilitatis. Fuga plationis. fuga põ/
poſitatis. cura ſpiritalis/ ¶ Primum ſig/
num fuga prelationis dat pparationẽ ani
mi pmptiſſimam ad cedendum ſue platio
ni. ſi z quando fuerit pro grege conueniẽs
quia dixit ex animo dum inſtitueretur/no
lens volo Oppoſitum ſentire corde ore et
opere eſt in plato damnabilis ſupbia. z eo
damnabilior ſi nec aduerſitatibus nec in/
famijs nec aliorum conſilijs nec ſubdito/
rum ſcãdalis/a plationis amato onere poſ
ſit auelli. Ueve ab hoc ſigno ſupbie. Mi/
randum ſi remoto fundamẽto huiꝰ eccleſia
ſtici. parietes fluuioſis riuis vbiq̃ deſiſtũt
volumus illos cõſolidare et vnire vt humi
litatis fundamentum iaciamus. ¶ Secũ
dum ſignum humilitatis eſt fuga pompo
ſitatis in ſe et ſuis. Oppoſitum facere eſt
damnabilis ſupbia. q̃tumcũq̃ ſub hone/
ſtatis ſpecie aut eccleſie vtilitate pallietur.
Sed medium inquiunt optimum eſt. cõ/
ſentio. At quale mediũ? Certe nõ vt pha
riſeice deſipiens/ſapientia animali terre/
na et diabolica. ſed vt chriſtiane ſapiẽs de
terminabit. ¶ Tertio ſigno cure ſpirituali
tatis/opponitur tota cura z occupatio/in
paruis et ludicris z tempalibus ſeu lucris
ſeu iuriſdicionibus z practicorum ſola pmo
tio atq̃ ſpũalium quoq̃ horror et deſertio
¶ Nunc ad ſtatum doctorum qui ſm cano/
nem eſt quaſi pcipuus in eccleſia/et ad ſa/
pientiam diuinam correſpondẽter ordina
tur/applicemus que dicta ſunt. Apud do/
ctores pſertim in ſacris litteris/ille ſapien
tior eſt/qui pluri humilitatis ſale id eſt ſa
pore/ſapientiam ſuam condiuerit. Nõ di/
co pluri cognitione ſed ſapore. q̃q̃ ſapor
ſit quedaz cognitio Hoc dixiſſe fertur pto
lomeus q̃ ſapientior eſt qui et humilior
Huic humilitati aduerſant tria ſigna. cu/
rioſitas. ſingularitas. impatientia vel in/
incorrigibilitas. ¶ Curioſitas eſt dimiſ/
ſis vtilibus et edificatorijs pro ſe et popu
lo: conterere ingenium pdere tempus/i eis
in quibus non eſt bonum neq̃ finis. ſicut
de mathematicis dicit Areſto. Aut quorũ
finis ſolum ẽ ſcire vt ait Seneca. Aut for
ſan ſupbire vaneſcere et de ingenio alto et
ſubtili p ceteris gloriari. Hoc agere ſignũ
eſt inſtinctus diabolici aut nature corrup
te. et ibi ceciderunt omẽs quos ſub ſpecie
reuelationum et inſtinctum diuinorum ſedu
xit ſathanas: trãſfigurans ſe in angelũ lu
cis. Sane. dum hincinde multa legi/mul
ta cogitaui multa audiui et quedam exper
tus ſum ſuper diſtinctione inter bonos in
ſtinctus et malos: inter diuinas reuelatio
nes et diabolicas illuſiones. Deniq̃ inter
bonas reuelationes et immiſſiones p an/
gelos malos: hanc in veritate comperi pre
cipuam diſtinctionem et indefectibile ſi/
gnum. q̃ inſtinctus bonus ſemper eſt ad
humilitatez et cum humilitate. Malus ve
ro/ad vanitatem quandam et cum vanita
te ad ipam excellentiam. palam vel occulte
Qualiter autem curioſitas ſciendi inuti/
lia/vanitate careat. viderint curioſi. etiam
quo pacto abſq̃ tumida elatione ſpiritus
poſſit aliquis geſta legendas hiſtorias et
miracula ſanctorum/nihilipendere/ego non
intelligo. quorum lectio maxime ardens ẽ
et humiles ad imitatiõem potenter inflã/
mans. ¶ Porro/ſingularitas. Scdz ſig
num ſuperbie in doctis. aut de nouis z in/
auditis et peregrinis adinuentionibꝫ. im/
mo habet hoc mirandum ſingularitas q̃
ex ſuperbia generat pigriciam ſilentiũ ob/
ſtinatum puſillanimitatem. dum videt ſe
non poſſe ceteros in loquendo vel docen/
do pcellere. Hec eſt mater errorum et ductrix
ambulandi in aduentionibus ſuis. Deni
q̃ impatientia vel incorrigibilitas tertiuz
ſignum ſuperbie ponitur a ſapiente. Do/
ctrina inquit viri p patientiam cognoſcit
Errare quidem humanum eſt. ſed plane
diabolicum corrigentibus ſuccenſere nec
adquieſcere. ¶ Nunc ad religioſos z deuo
tos/quales decet eſſe xpianos omnes qui
ſunt profeſſi in baptiſmo ſub vno abbate
chriſto. quorum ſtatus reſpicit appriataz

Triplex ſignū hūilitatis

ſpiritusſancti bonitatem. inducamus que
diximus. et inferamus. In chriſtiana reli/
gione ille ſanctior eſt qui et humilior. ⁊ hu
milior qui ſanctior. ¶ Huius humilitatis
triplex ſignum eſt. confeſſio. compaſſio. et
voluntaria ſui deiectio. De reliquis videa
tur deuotus Bernardus de duodecim gra
dibus humilitatis et ſuperbie. Confeſſio
nem ideo poſui pro ſigno humilitatis. qꝛ a
vix temporibus noſtris fit aliqua confeſ/
ſio/ pure nude et integre. Ut quid ita? Cer
te ꝓpter hipocriſim et amorem vaniſſime
fame noſtre que timorem mundanum par
turit et pudorem talem quidem et ita tirā/
nicum. vt cogitare ſit ingens horror. Ue ꝑ
cipitantibus ⁊ volutantibus ſemetipſos
in paſſiones ignominie. in flagicia corpo/
ris extraordinaria. quia claudunt ſepius
os ad confeſſionem. et muti tendunt ad in
fernum. Nam et zodoma interpretatꝛ mu/
ta. Audiui a quibuſdam/ ꝙ maluiſſent to/
lerare dolores partus. vel mortis eterne pe
riculo ſe exponere: q̄ꝫ aliqua de ſuis puden
dis impudicicijs confiteri: non ob defectū
fidei et credulitatis ſacramēti (vt dicebāt)
ſed quia tanto pudore vexarentur. ne ſalu
briter loquerentur coram vno ſecretiſſimo
ſacerdote. que ipi damnabiliter et quaſi pa
lam impudenter operabantur cum alijs/
nihil celare ſcientibus. Ceterum compaſ/
ſio de peccatis aliorum/ certiſſimum ē hu/
militatis vere ſignum. ſicut econtra ꝓpriū
eſt ſuperboꝝ alijs indignari. Uera iuſti/
cia inquit Gregorius compaſſionē habꝫ
falſa indignationem. Si quis audit vl' co
gnoſcit aliorum peccata multa vel magna
et inde ꝑcatur vindictam. aut gaudet de in
flicta. nō ſecure precatur neqꝫ gaudet. quo
niā reuerſus cognoſcere debet ſe mlťa pu
nitione digniſſima commiſiſſe. quibus ta
men petit indulgeri non iraſci. Sic egit
ſanctus pater qui audiens peccatum fra/
tris fleuit et dixit. Ille heri. ego hodie. Id
circo. vis aptam meritis. vicem impende/
re (inquit Boetius) Dilige iure bonos/ et
miſerere malis. ¶ Nouiſſime ſubiectionē
ſeu deiectionem poſuimus tertium humi/
litatis ſignum. Nam vere humilis eſt/ qui
ex vera ſui cognitione ſibi vileſcit. Hic ſe
diuinis gratijs indignum comparat. Hic
laudes horret ꝓprias veluti inſidiatrices/
tollere volentes ipſum in altum/ vt lapſu
grauiore ruat. Propterea deijcit ſe iugiter
in terram ſue fragilitatis. prout de antheo
gigante fingit fabula. cui ex caſu ſuo in ter
ram vires augebantur. ſed in ſublime leua
tus/ ab hercule ſtrangulatus eſt. Hic ſe in
omnem creaturam dei peccaſſe fatetur. in
celum et terram et omnia que in eis ſunt.
Nullam ergo flagellationem ab eis reijcit
nullam leſionem. iniuriam nullā. Hic de
niqꝫ iudicia dei magna et occulta velut ti/
mentes ſuper ſe fluctus expaueſcit. Atten/
dēs quomodo nec fortium bellum. nec ar
tificum gratia. et qđ de cathenis et carcere
trahitur quis ad regnum ⁊c. et quod nemo
ſcit an amore vel odio dignus ſit Eccleſia
ſtes. ix. ¶ Ad hec alta et longe diuiniora
vere humilitatis monita capienda/ plus ꝑ
ficit vnctio q̄ꝫ lectio. oratio q̄ꝫ peroratio. al
tā ſuſpiria q̄ꝫ acuta ingenia. ⁊ ſuper omnia
frequens fidelis ⁊ pia commemoratio paſ
ſionis chriſti Qui a deo exiuit in mundū
vt eam in ſchola ſua doceret. et hodie dux
regredi vult ad patrem/ verbo ſimul et fa/
cto confirmauit // Ad hoc enim lauit pe/
des diſcipuloꝝ et dixit. Exemplum enim
⁊c. huius humilitatis nos particeps vo/
lens.

Secūda cōſidera.

Ubi humilitas/ ibi ſapiētia. Prouerb. xi.
Anima quippe rationalis/ exiens a diui/
na ſapientia in ſuam inſipientiam ſapide
cognoſcendam/ ſibi vtiqꝫ ſtulta redditur:
ac perinde diuinam illam ſapientiam adi
piſcitur. quam iubet apl'us. i. ad Coꝝ. iij.
Si quis inter vos videtur ſapiens eē ſtul
tus fiat vt ſit ſapiens. Hanc veram ſapien
tiam dicit lactantius non alidi querendā
eſſe/ q̄ꝫ in ſchola cui titul⁹ eſt ſtulticia. Ita
pater. quoniā ſic placitum eſt apud te ait
chriſtus. ¶ O quis dabit nobis hanc ſtul
tam ſapientiam? Ue filijs hominum qui
ſapientes ſunt in oculis ſuis. et coram ſe/
metipis prudentes. quia quanto magis ſa
pientiam queſierint. tanto ipſa longius fi
et ab eis. Et ꝑfecto niſi fiant paruuli. niſi
crediderint captiuando omnem intellectū
in obſequium fidei/ ipi non intelligent. O
ſtium ad ſapientiam veram/ chriſtus eſt. ⁊
idem ſane humile. turgidus et elatus ſpiri

tus/illuc quando poterit introire? Atten/
damus obſecro quãtulum illud eſt ꝙ extra
deum egredientes/ſcire conamur. ¶ Ui/
derunt hec philoſophi Plato et Socra/
tes: et omnis achademicoꝝ ſchola. qui pꝰ
q̃ defecerunt ſcrutantes ſcrutinio/vocem
hanc ſuſpirauerunt. hoc ſcio ꝙ neſcio/imo
nec hoc ſcio ꝙ neſcio. Bonus erat talis ex
itus in inſipientiam ſuam cognoſcendam
ſi non ſupra deum exeuntes/euanuiſſent i
cogitationibꝰ ſuis. etſi a deo ſub deo egreſ
ſi/rediſſent in idipſum. deum vt deum glo
rificantes et gratias agẽtes. qui ſcientiarũ
dominus eſt: et docet hominem ſcientiam
ipſi non ita. ¶ Aſt verus humilis/in ſe qui
dem ſtultus. deum conſtituit ſapientiã ſu/
am. conſilium ſuum. et dum profundiſſi/
me concauatur. recipit in ſeipſo velut in cẽ/
tro quodam ſpeculi concaui intelligibili/
ter radioſas incidentias illuſtrationum ſu
pernarum. tam dei qui humilia reſpicit. q̃
aliquando intelligentiarum deſuper efful
gentium. a quibus illuminatur mirabili/
ter. ſicut a montibus eternis. ¶ Hec intel/
lige non ꝙ verus humilis querat ſolũ du/
ci per reuelationes ſpirituales/contempta
ratione naturaliter indita ſibi ſeorſum hec
preſumptio. ſed eãdem rationem plurimũ
obſcuram et nubiloſam ac proinde in erro
rem quemlibet promptiſſimam/petit ter/
gi mundari poliriqꝫ/vt in lumine hoc vul
tus dei ſignato ſuper eam/oſtendantur bo
na ſibi. Preterea ſenſum alienum prefert
ſuo/non innitens prudentie ſue. Exinde
cauet ſibi ab illuſione demonis meridiani
transfigurantis ſe in angelum lucis. q̄ nõ
aliter q̃ per hanc credendi alijs humilita/
tem/exufflatur. Non omnes aliter laquei
ſui/teſte oraculo ad anthonium euadũtur
¶ Deniqꝫ videre eſt in hoc humilitatis ex
itu/precipue in chriſto/ſtupẽda diuĩe ſtul/
ticie miracula: Naz de peccato damnauit
peccatum. et de infamia famam. De ludi/
brio et ignobilitate/glorioſam nobilitatẽ
progenuit. Placuit inſuper per ſtulticiam
predicationis deſtruere omnem ſcientiam
extollentem ſe contra deum. Nam contra
ſcandalum iudeorum/irriſionem gentiuz
aſtuciã demonum/atrocitatem tyrannoꝝ
reclamantibus vndiqꝫ magno boatu phi
loſophis. imo proprijs ſenſibus. docuit p
uulos ſimplices/ea que doctus plato ne/
ſciuit. que demoſtenes eloquens ignora/
uit. et ſic docuit ꝙ nihil certius teneatur q̃
ꝙ humili fidei ſtulticia creditur

Tertia cõſideratio

Deus ſuperbis reſiſtit humilibus autem
dat gratiam Jacobi. iiij. ¶ Ad quem reſpi
ciam ait dominus/niſi ad pauperculum ⁊
contritum ſpiritu et trementem ſermones
meos? yſaie. lxvi. Itaqꝫ anima quantum
exit a diuina bonitate et perfectione in ſu/
am vilitatem deiectionem et imperfectio/
nem. tanto eſt perfectior. Noli mirari hec.
quia diuinis gratijs et donis eo eſt pleni/
or/tanq̃ vallis abundans frumento virtu
tum. tanq̃ intelligibilis quedam abiſſus
fluenta ſorbens aquarum viuentium. q̄ſi
vacuum quoddam ſpirituale/ad quod re
plendum cõfluunt omnia. nec implere ſuf
ficiunt niſi deus. ſm Auguſtinũ primo cõ
feſſionum ¶ Hanc perfectiſſimam imper
fectionem. hanc optimam (ſi ſic dici põt)
peccabilitatem/ſibimet aſcripſit paulus/
dum ſe primum inter peccatores nomina
uit. et quia non mentiebatur ita vere ſen/
ſit. Hoc plane magnum miraculum/ vide
re hominem in virtutibus omnibus clare
ſcere. et laborare plus omnibus. nihilomi
nus ſe primum inter homicidas et matri/
cidas et omnes ſceleratiſſimos computa/
re. ¶ Dicere aliquid grandius meditor:
neſcio. ſi potero iuuate me. puto immo cer
te credo. ꝙ chriſtus et maria/pauluz in hu
militate non paululum tranſcenderunt.
Uellem ergo ſcire. Nunquid fecit hec hu/
militas vt chriſtus et maria/ſe tanto veri/
us inter peccatores primos nominarent.
quanto humilius a deo in ſe exeuntes/ſu/
um imperfectum lucidius cognouerunt?
Poterat eſtimo ſic intelligi (ac ſi non hor
rerent pie aures) ſic dici. nõ quidem de pec
cato cõtracto abſit. ſed de labilitate ad pec
candum. Nam creatura rationalis queli/
bet labilior eſt et pronior ad caſum et defe
ctum/quanto in naturalibus aut etiã gra/
tuitis fuerit ornatior/ſecluſa dei manute/
nentia ſpãli. q̄ſi videlicet plus hẽat creatã
ois/de vanitate tẽdẽtia i nihilũ/q̃to plus

de entitate. Signum huiuſmodi euidens
fuit in lucifero adam et alijs multis. quoꝝ
nobilitates et pfectiones/quid fuerūt eis/
niſi pondus grauius ad ruinam? Hoc ſen
tit anima chriſti. hoc maria eo ꝓfundiori
humilitate quo lucidius contemplantur.
Hinc Auguſtinus vocauit mariam/puel
lam vilem et abiectam in oculis ſuis. Naꝫ
quo pacto maria et chriſtus ſm animaꝫ ſi
ꝓrius ſe et omnia dona ſua ſtabilirent in do
mino. ſi quomodolibet fidendum eſſe ſen/
tirent in viribus ſuis et in abundantia di
uitiarum ſuarum. Et ſi pterea non ſeipos
computarent in illorum numero de quibꝫ
ꝓpheticus ſermo dicit. Uerumtamen vni/
uerſa vanitas omnis homo viuēs. Si nō
inſuper iubentem audirent. Quanto ma/
gnus es/humilia te in omnibus et coram
deo inuenies gratiā. Eccleſia. iij. Demum
qui ſe humiliat ſi exaltetur/quomodo ma
xime exaltabitur qui maxime ſe humiliat.
Chriſtus autē humillim⁹ eſt. ergo ſibi ip
ſi ſm humanitatem (vt ſic conſideratam)
vaniſſimum aliqd ens et inane reputatus
eſt. recte quidem. vt non in ſe ſed in domino
glorietur. i. ad Coꝝ. i. ¶ Audis ne hoc
o pſumptio ſtulta cordis humani. o ſtultiſ
ſima inq̄ cordis humani pſumptio. nun/
quid hoc attendis? Ut quid ſuperbis ter/
ra et cinis veſica ventoſa. cur inflaris? o pel
lis fragilis et cito rumpenda cur tenderis?
Si queris honores ſupba ceruice/ſi ſapi/
entiam/ſi gratiam/tota (vt dicūt) erras via.
Tu q̄ tibi maior: eo vilior: paupior et ſtul
tior efficieris. Tu phariſaico more/diuiti
as tuas iactas/noli mirari ſi nihil elemoſy
ne capis. ſed humilitas egena eſt. ſibi dat.
Alios iudicas. in alios indignaris. et vin/
dictam optas. tu peccator maximus. ſꝫ hu
militas benigniſſima eſt. ignoſci petit om
nibus. Tu ergo/cum ſeueritate. humil' cū
miſericordia. et ſicut elegiſtis. iudicabimi
Tu princeps es/tu ꝓprij freni impatiens/
etiam in eis que dei ſunt. quaſi man⁹ tua
ſit excelſa ad cōſtituendum alium in bonū
et non dominus faciat hec omnia. Humi
lis autem exemplo dei cum tranquillita/
te manſuetudine et pace ſingula tractat in
domino faciens virtutem. Utinam q̄ vir/
tutes cōgregat vel edificat/ſaperet et intel
ligeret. quoniam omnes cum humilitate
connexe ſunt. omnes fundate. omnes ag/
glutinate. qua ſublata/fugiunt omnes no
cent ⁊ oberunt. velut cedente fundamento
cuius domus omnis inclinata recumbit.
Amplius ſola mens humilis ſecura eſt. qꝛ
non habet vbi cadat profundius q̄ꝫ in de/
um. illic experitur pacem dei que exuperat
omnem ſenſum. Porro ſecura mens qua/
ſi iuge conuiuium. quamobrem leta eſt ſp
et iocunda humilitas. ſed cum ſeueritate.
imo et miraculoſe quodāmodo ſm multi/
tudinem dolorum in corde ſuo conſolatio
nes tue domine letificant animam iſtam.
Superbia vero/tumida ⁊ timida eſt/⁊ ma
le triſtis. vel peius leta. inquietiſſima quo
q̄ꝫ. quia ponit in ore hominum famam ſu
am quaſi alteram vitam ſuam. nimirum ſi
ſepe diſcerpitur laceratur conculcatur deij
citur etſi nunq̄ꝫ in eodem ſtatu permane/
at. Nimirum ſi difficulter humilietur. qꝛ
infamiam ſuam horret ſicut mortem alte/
raꝫ. Quinetiā hoc ad humilitatis adquiſi
tionem difficillimum eſt/qꝛ pugnant con/
tra eam/non vnum tantummodo vicium
aut duo/ſed omnia. et qꝛ plus obſtupeſces
pugnant ipſe virtutes omnes contra eam
licet ex indirecto primo. imo ex ea quando
q̄ꝫ gignit monſtrifico partu/mens noſtra
ſupbiam. Quale igitur patꝫ effigium vbi ⁊
vicia et mortes vicioꝝ/virtutes inſuper ⁊
mortes virtutum/habent manus contra
eam. niſi caute pͥuiderit. et niſi in timore dī
inſtanter ſe tenuerit.

¶ Explicit ſermo factus a dn̄o cancellario
in cena domini ꝓ humilitate

¶ Carmē cōtra tu
midum cor et quid ſanat illud.

Cur te diſtēdis vētoſa ſupbia/q̄d te
Sufflas et iactas/dum tibi vana places.
Uidi ego veſicam modico turgeſcere flatu
Que piſis ſonuit quattuor impoſitis
Hāc puer vn⁹ acu pupugit diſploſa repēte
Uilis et abſq̄ꝫ ſono flaccida detumuit
Quiſquis adulātū turgeſcis voce/ſub iſto
Diſce tipo tibi quid mortis acumen aget.
Te pri⁹ ergo humilē ꝓprij cōpūctio cordis
Spina ve configens/ſi ſupis/efficiet.
Nullus adulator peior tibi q̄ꝫ tibi fies
Si tibi blandiris teq̄ꝫ colēdo tumes.
Lucifer hic cecidit/nec mirꝫ. dū videas noſ
Turpes ⁊ viles/peſte ſub hac ruere.